

CÁC CÂU HỎI GIẢNG VỀ CÁC VÍ DỤ (OPAMMAKATHĀPAÑHĀ)

CÁC TIÊU ĐỀ (MĀTIKĀ)

– Thưa Ngài Nāgasena, hội đủ bao nhiêu tính chất thì vị Tỳ-khưu chứng ngộ phẩm vị A-la-hán?

– Tâu Đại vương, ở đây với vị Tỳ-khưu có ước muốn chứng ngộ phẩm vị A-la-hán thì:

Một tính chất của con vật có tiếng kêu ghê rợn nên được hành trì.

Năm tính chất của con gà trống nên được hành trì.

Một tính chất của con sóc nên được hành trì.

Một tính chất của con beo cái nên được hành trì.

Hai tính chất của con beo đực nên được hành trì.

Năm tính chất của con rùa nên được hành trì.

Một tính chất của cây tre nên được hành trì.

Một tính chất của cây cung nên được hành trì.

Hai tính chất của con quạ nên được hành trì.

Hai tính chất của con khỉ nên được hành trì.

Một tính chất của dây bầu nên được hành trì.

Ba tính chất của cây sen nên được hành trì.

Hai tính chất của hạt giống nên được hành trì.

Một tính chất của cây sālā xinh đẹp nên được hành trì.

Ba tính chất của chiếc thuyền nên được hành trì.

Hai tính chất của cái neo thuyền nên được hành trì.

Một tính chất của cột buồm nên được hành trì.

Ba tính chất của người thuyền trưởng nên được hành trì.

Một tính chất của người làm công nên được hành trì.

Năm tính chất của biển cả nên được hành trì.

Năm tính chất của đất nên được hành trì.

Năm tính chất của nước nên được hành trì.
Năm tính chất của lửa nên được hành trì.
Năm tính chất của gió nên được hành trì.
Năm tính chất của núi nên được hành trì.
Năm tính chất của hư không nên được hành trì.
Năm tính chất của mặt trăng nên được hành trì.
Bảy tính chất của mặt trời nên được hành trì.
Ba tính chất của vị Sakka nên được hành trì.
Bốn tính chất của vị Chuyển Luân nên được hành trì.
Một tính chất của loài mối nên được hành trì.
Hai tính chất của loài mèo nên được hành trì.
Một tính chất của loài chuột nên được hành trì.
Một tính chất của loài bò cạp nên được hành trì.
Một tính chất của loài chồn nên được hành trì.
Hai tính chất của loài chó rừng già nên được hành trì.
Ba tính chất của loài nai nên được hành trì.
Bốn tính chất của loài bò nên được hành trì.
Hai tính chất của loài heo nên được hành trì.
Năm tính chất của loài voi nên được hành trì.
Bảy tính chất của loài sư tử nên được hành trì.
Ba tính chất của loài ngỗng đỏ nên được hành trì.
Hai tính chất của loài sếu cái nên được hành trì.
Một tính chất của loài bồ câu nhà nên được hành trì.
Hai tính chất của loài chim cú nên được hành trì.
Một tính chất của loài chim gõ kiến nên được hành trì.
Hai tính chất của loài dơi nên được hành trì.
Một tính chất của loài đĩa nên được hành trì.
Ba tính chất của loài rắn nên được hành trì.
Một tính chất của loài trăn nên được hành trì.
Một tính chất của loài nhện đường nên được hành trì.
Một tính chất của dừa bé đeo bầu vú nên được hành trì.
Một tính chất của loài rùa có đốm nên được hành trì.
Năm tính chất của khu rừng nên được hành trì.
Ba tính chất của cây cối nên được hành trì.
Năm tính chất của cơn mưa nên được hành trì.

Ba tính chất của ngọc ma-ni nên được hành trì.
 Bốn tính chất của người thợ săn nên được hành trì.
 Hai tính chất của người câu cá nên được hành trì.
 Hai tính chất của người thợ mộc nên được hành trì.
 Một tính chất của chum nước nên được hành trì.
 Hai tính chất của sắt đen nên được hành trì.
 Ba tính chất của cái lọng che nên được hành trì.
 Ba tính chất của thừa ruộng nên được hành trì.
 Hai tính chất của thuốc giải độc nên được hành trì.
 Ba tính chất của vật thực nên được hành trì.
 Bốn tính chất của người cung thủ nên được hành trì.
 Bốn tính chất của vị vua nên được hành trì.
 Hai tính chất của người gác cổng nên được hành trì.
 Một tính chất của cối đá xay được hành trì.
 Hai tính chất của cây đèn nên được hành trì.
 Hai tính chất của loài chim công nên được hành trì.
 Hai tính chất của loài ngựa nên được hành trì.
 Hai tính chất của kẻ say rượu nên được hành trì.
 Hai tính chất của cái ngưỡng cửa nên được hành trì.
 Một tính chất của cái cân nên được hành trì.
 Hai tính chất của thanh gươm nên được hành trì.
 Hai tính chất của loài cá nên được hành trì.
 Một tính chất của kẻ vay nợ nên được hành trì.
 Hai tính chất của người bị bệnh nên được hành trì.
 Hai tính chất của người bị chết nên được hành trì.
 Hai tính chất của con sông nên được hành trì.
 Một tính chất của loài bò mộng nên được hành trì.
 Hai tính chất của con đường nên được hành trì.
 Một tính chất của người thu thuế nên được hành trì.
 Ba tính chất của kẻ trộm cướp nên được hành trì.
 Một tính chất của loài chim điều hâu nên được hành trì.
 Một tính chất của loài chó nên được hành trì.
 Ba tính chất của người thầy thuốc nên được hành trì.
 Hai tính chất của người nữ mang thai nên được hành trì.
 Một tính chất của loài sơn dương nên được hành trì.

Hai tính chất của loài chim giẻ nên được hành trì.

Ba tính chất của loài bò câu nên được hành trì.

Hai tính chất của người một mắt nên được hành trì.

Ba tính chất của người cày ruộng nên được hành trì.

Một tính chất của loài chó rừng giống Jambuka nên được hành trì.

Hai tính chất của cái sàng loại nhỏ nên được hành trì.

Một tính chất của cái muỗng nên được hành trì.

Ba tính chất của người thâu nợ nên được hành trì.

Một tính chất của người nghiên cứu nên được hành trì.

Hai tính chất của người đánh xe nên được hành trì.

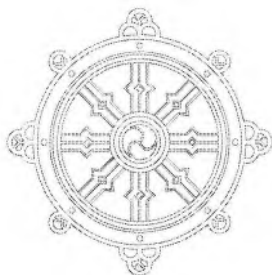
Hai tính chất của người cung cấp thức ăn nên được hành trì.

Một tính chất của người thợ may nên được hành trì.

Một tính chất của người lái thuyền nên được hành trì.

Hai tính chất của loài ong nên được hành trì.

Các Tiêu đề được đầy đủ.

I. PHẨM LỪA (*GADRABHAVAGGO*)

1. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI LỪA (*Gadrabhaṅgapañho*)

– Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Một tính chất của con vật có tiếng kêu ghê rợn [loài lừa] nên được hành trì”, một tính chất nên được hành trì ấy là điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như loài lừa nằm ở bất cứ nơi đâu: Ở đỉnh đồng rác, ở ngã tư đường, ở giao lộ, ở cổng làng, ở đồng trâu và không nằm nhiều. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập có thể nằm sau khi đã trải xuống mảnh da ở bất cứ nơi đâu: Ở tấm trải bằng cỏ, ở tấm trải bằng lá, ở chiếc giường nhỏ bằng cây gỗ, ở nền đất, không nên nằm nhiều. Tâu Đại vương, điều này là một tính chất của con vật có tiếng kêu ghê rợn [loài lừa] nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời, nói đến:

“Này các Tỳ-khưu, giờ đây các đệ tử của Ta, với gối kê đầu là khúc gỗ mục, sống không xao lãng, có nhiệt tâm trong việc nỗ lực.”

Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Sāriputta, vị Tướng quân Chánh pháp nói đến:¹

“Đối với vị đang ngồi với thể kiết-già, trời mưa còn chưa làm ướt đầu gối, vậy là quá đủ cho sự an trú thoải mái của vị Tỳ-khưu có bản tánh cương quyết.”

“Câu hỏi về tính chất của loài lừa” là thứ nhất.

2. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI GÀ TRỒNG (*Kukkaṭaṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Năm tính chất của loài gà trồng nên được hành trì”, năm tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như loài gà trồng đi nghỉ ngơi đúng lúc đúng thời. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên quét dọn sân của bảo tháp đúng lúc đúng thời, rồi nên cung cấp nước uống nước rửa, nên chăm sóc cơ thể, nên tắm rửa, nên đánh lễ bảo tháp, nên đi đến thăm viếng các

¹ *Theragāthapāli* (Trưởng lão kệ), TTPV, tập 31, trang 229, câu kệ 985.

Tỳ-khưu trưởng thượng, rồi nên đi vào nơi trống vắng đúng lúc đúng thời. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của loài gà trống nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài gà trống thức dậy đúng lúc đúng thời. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên thức dậy đúng lúc đúng thời, nên quét dọn sân của bảo tháp, rồi cung cấp nước uống nước rửa, nên chăm sóc cơ thể, nên đánh lễ bảo tháp, rồi nên đi vào nơi trống vắng thêm lần nữa. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của loài gà trống nên được hành trì.

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài gà trống sau khi bới đi bới lại mặt đất rồi nuốt miếng ăn vào. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập sau khi quán xét đi quán xét lại rồi mới nên nuốt vật thực vào: “Không phải để chơi giỡn, không phải vì đam mê, không phải để tô điểm, không phải để trang sức, mà chỉ nhằm để duy trì, để nuôi dưỡng thân thể này, để ngăn ngừa sự tổn hại, để hỗ trợ sự thực hành Phạm hạnh [nghĩ rằng]: Như vậy ta tiêu diệt cảm thọ cũ và sẽ không làm sanh lên cảm thọ mới, và sự sống còn, sự không bị chê trách và sự cư trú thoải mái sẽ có đến ta.” Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của loài gà trống nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến:

“Vị như thịt của người con trai ở nơi sa mạc, giống như dầu bôi trơn cho trục xe, tương tự như thế, người đã ăn vào vật thực nhằm mục đích sống còn, không bị đắm say.”

4. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài gà trống dầu sáng mắt cũng bị mù mờ vào ban đêm. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập dầu không bị mù cũng nên là như mù, dầu ở trong rừng hay đang khi đi khát thực ở khu vực làng mạc nên là như mù, điếc, cảm đối với các sắc, thanh, hương, vị, xúc và pháp quyền rũ, không nên nắm giữ hình tướng, không nên nắm giữ chi tiết. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ tư của loài gà trống nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Mahā Kaccāyana nói đến:²

“Người có mắt nên là như kẻ mù, người có tai nên là như kẻ điếc, người có lưỡi nên là như kẻ câm, người có sức mạnh tựa như kẻ yếu đuối, và khi có sự việc đã được sanh khởi, hãy nằm xuống ngủ như kẻ chết.”

5. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài gà trống dầu đang bị tấn công bởi các cục đất, cây gậy, cây côn, cái vồ, cũng không lìa bỏ cái chuồng của mình. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập dầu đang làm công việc may y, đang làm công việc xây dựng công trình mới, đang thực hành phận sự và công việc, đang đọc tụng, đang bảo người khác đọc tụng, cũng không nên lìa bỏ việc tác ý đúng đường lối. Tâu Đại vương, bản thân điều này chính là ngôi nhà của hành giả, tức là sự tác ý đúng đường lối. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ năm của loài gà trống nên được hành trì. Tâu

² Theragāthāpāli (Trưởng lão kệ), TTPV, tập 31, trang 143, câu kệ 501.

Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến:

“Này các Tỳ-khưu, cái gì là hành xử của vị Tỳ-khưu? Là lãnh vực tu tập có tính chất truyền thống của bản thân, tức là bốn sự thiết lập niệm.”

Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Sāriputta, vị Tướng quân Chánh pháp nói đến:

“Giống như con voi đang ngủ, không giẫm đạp lên cái vòi của nó. Nó nhận thức được vật ăn được và vật không ăn được, [nhận thức được] hành vi và suy nghĩ của bản thân.

Y như thế ấy, người con trai của đức Phật, dầu là không bị xao lãng, không nên xem thường lời dạy của đấng Chiến Thắng về sự tác ý cao quý tối thượng.”

“Câu hỏi về tính chất của loài gà trống” là thứ nhì.

3. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI SÓC (*Kalandakaṅgapaṇho*)

– Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: **“Một tính chất của loài sóc nên được hành trì”, một tính chất nên được hành trì ấy là điều nào?**

– Tâu Đại vương, giống như loài sóc, khi kẻ thù địch lao đến thì ve vẩy cái đuôi và làm cho lớn lên, rồi xua đuôi kẻ thù địch bằng cây côn chính là cái đuôi ấy. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập, khi kẻ thù phiền não lao đến, thì nên ve vẩy cây côn là sự thiết lập niệm và làm cho nó lớn lên, rồi xua đuổi tất cả phiền não bằng chính cây côn là sự thiết lập niệm ấy. Tâu Đại vương, điều này là một tính chất của loài sóc nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Cullapanthaka nói đến:

“Khi nào các phiền não phá hoại đức hạnh của đời sống Sa-môn lao đến, chúng nên bị tiêu diệt một cách liên tục bằng cây côn là sự thiết lập niệm.”

“Câu hỏi về tính chất của loài sóc” là thứ ba.

4. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI BEO CÁI (*Dīpinīyaṅgapaṇho*)

– Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: **“Một tính chất của loài beo cái nên được hành trì”, một tính chất nên được hành trì ấy là điều nào?**

– Tâu Đại vương, giống như loài beo cái đậu thai chỉ có một lần, không tiếp tục đi đến với con đực nữa. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập sau khi nhìn thấy sự tiếp nối trong tương lai, sự tái sanh, việc nằm ở bào thai, sự chết, sự tan rã, sự hoại diệt, sự tiêu tan, nỗi sợ về luân hồi, khổ cảnh, sự không tương xứng, sự dẫn dắt, nên thực hiện tác ý đúng đường lối rằng: “Ta sẽ không tiếp tục về việc sanh ra lần nữa.” Tâu Đại vương, điều này là một tính chất của loài beo cái nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến ở *Kinh tập*.³

³ *Suttanipāta (Kinh tập), Kinh Người chăn bò Dhaniya, câu kệ 29.*

“Tợ như con bò mộng đã cắt đứt các sự trói buộc, tợ như con voi đã bứt lìa sợi dây ràng thối tha, Ta sẽ không đi đến việc nằm ở bào thai lần nữa. Nay vị trời, vậy nếu ngài mong muốn, thì ngài hãy đổ mưa.”

“Câu hỏi về tính chất của loài beo cái” là thứ tư.

5. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI BEO ĐỰC (*Dīpikaṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Hai tính chất của loài beo đực nên được hành trì”, hai tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như loài beo đực ẩn núp nường vào lùm cỏ um tùm hoặc khu rừng um tùm hoặc đồi núi um tùm, rồi chộp lấy các con thú rừng. Tâu Đại vương, tương tợ y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên tới lui nơi vắng vẻ là cánh rừng rậm, gốc cây, sườn núi, thung lũng, hang núi, bãi tha ma, khu rừng thưa, đồng trống, đồng rơm, nơi ít âm thanh, ít tiếng ồn, có bầu không gian vắng vẻ, tách biệt với dân chúng, thích hợp cho việc thiền tịnh. Tâu Đại vương, bởi vì trong khi tới lui nơi vắng vẻ, vị hành giả thiết tha tu tập chẳng bao lâu sau đạt được bản thể năng lực về sáu thắng trí. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của loài beo đực nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được các vị Trưởng lão kết tập giáo pháp nói đến:

“Cũng giống như con beo đực ẩn núp rồi chộp lấy các con thú rừng. Y như thế ấy người con trai này của đức Phật, vị có sự tu tập đã được gần bó, vị hành minh sát, đi vào khu rừng rồi nắm lấy quả vị tối thượng.”

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài beo đực sau khi giết chết bất cứ con thú nào, nếu con thú rơi bị rơi xuống ở sườn bên trái thì nó không ăn. Tâu Đại vương, tương tợ y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập không nên thọ dụng vật thực đã được tạo ra do việc cho tre, hoặc do việc cho lá, hoặc do việc cho bông hoa, hoặc do việc cho trái cây, hoặc do việc nhường chỗ tắm, hoặc do việc cho đất sét, hoặc do việc cho bột tắm, hoặc do việc cho tắm xía răng, hoặc do việc cho nước súc miệng, hoặc do việc nịnh hót, hoặc do việc dâng bốc, hoặc do việc chiều chuộng, hoặc do việc chuyển tin bằng đôi chân, hoặc do công việc thầy thuốc, hoặc do công việc đầy tớ, hoặc do việc đi theo sự sai bảo, hoặc do thức ăn đổi thức ăn, hoặc do phát sanh bởi quả cáp, hoặc nhờ vào khoa địa lý, hoặc nhờ vào khoa chiêm tinh, hoặc nhờ vào khoa bói tướng, hoặc bởi bất cứ sự nuôi mạng sai trái nào khác đã bị đức Phật quở trách, tợ như con beo đực không ăn con thú rơi bị rơi xuống ở sườn bên trái. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của loài beo đực nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Sāriputta, vị Tướng quân Chánh pháp nói đến:

“Mật ong và cháo được phát sanh do việc lan truyền của sự biểu hiện bằng lời nói, nếu ăn vào thì tôi có thể bị chê trách về sự nuôi mạng của tôi.”

Thậm chí, nếu nội tạng của tôi rơi ra lòng thông ở bên ngoài, dầu cho đang từ bỏ mạng sống, tôi vẫn không làm đổ vỡ sự nuôi mạng [chân chánh].”

“Câu hỏi về tính chất của loài beo đực” là thứ năm.

6. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI RÙA (*Kummaṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Năm tính chất của loài rùa nên được hành trì”, năm tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như loài rùa là loài sống ở nước, sắp xếp chỗ trú ngụ ở ngay trong nước. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên lan tỏa toàn thể thế gian với tâm ý bao la, vĩ đại, không đo lường được, không thù oán, không hãm hại, đồng hành với từ ái, có lòng thương tưởng đến sự lợi ích của tất cả các cá nhân có mạng sống và đang hiện hữu, rồi an trú. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của loài rùa nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài rùa trong khi nổi lên ở trong nước thì ngược đầu lên nhìn xem, nếu nhìn thấy ai đó thì ngay tại nơi ấy lặn xuống và chìm sâu [nghĩ rằng]: “Chớ để những kẻ ấy nhìn thấy ta lần nữa.” Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập, khi các phiền não xâm nhập thì nên lặn xuống hồ nước là cảnh giới [của đề mục thiền] và nên chìm sâu [nghĩ rằng]: “Chớ để các phiền não nhìn thấy ta lần nữa.” Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của loài rùa nên được hành trì.

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài rùa sau khi đi ra khỏi nước thì sưởi ấm thân thể. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập sau khi đưa tâm ý ra khỏi việc ngồi, đứng, nằm, đi kinh hành thì nên sưởi ấm tâm ý ở sự nỗ lực đúng đắn. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của loài rùa nên được hành trì.

4. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài rùa sau khi đào đất thì sắp đặt chỗ ngụ ở nơi cô quạnh. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên dứt bỏ lợi lộc, tôn kính, tiếng tăm, nên đi sâu vào nơi trống vắng, cô quạnh, khu rừng lớn, khu rừng thưa, sườn núi, thung lũng, hang núi, nơi ít âm thanh, ít tiếng ồn, được tách biệt, nên đi đến chỗ trú ngụ ở ngay tại nơi cô quạnh. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ tư của loài rùa nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Upasena, con trai của Vanganta nói đến:⁴

“Vị Tỳ-khưu, vì nguyên nhân thiền tịnh nên tới lui chỗ trú ngụ cô quạnh, ít tiếng ồn, được lai vãng bởi các thú dữ.”

5. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài rùa trong lúc đi lang thang, nếu nhìn thấy cái gì hoặc nghe được cái gì, thì thu giấu các chân và cái đầu là thứ năm ở trong cái vỏ của mình, không cử động, có trạng thái im lặng, giữ yên, trong khi hộ trì thân thể.

⁴ *Theragāthapāli* (Trưởng lão kệ), TTPV, tập 31, trang 161, câu kệ 577.

Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập ở tất cả các nơi, trong khi các sắc, thanh, hương, vị, xúc, pháp xâm nhập, thì không nên mở ra cánh cửa phòng hộ ở sáu căn, nên tập trung tâm trí, nên thực hành sự thu thúc, nên sống có niệm và có sự nhận biết rõ trong khi hộ trì Sa-môn pháp. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ năm của loài rùa nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến ở *Tương ưng bộ* quý báu, bài *Kinh Ví dụ con rùa*:

“Tợ như con rùa đang thu lại các phần thân thể ở trong cái vỏ của mình, vị Tỳ-khưu trong khi tập trung lại các sự suy nghĩ của tâm, không bị lệ thuộc, không quấy rối kẻ khác, được hoàn toàn tịch tịnh, không chửi mắng bất cứ ai.”

“Câu hỏi về tính chất của loài rùa” là thứ sáu.

7. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA CÂY TRE (*Vamsaṅgapañho*)

– Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: **“Một tính chất của cây tre nên được hành trì”**, một tính chất nên được hành trì ấy là điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như cây tre nghiêng theo làn gió, không chạy theo hướng khác. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên tuân theo giáo pháp của bậc Đạo sư gồm chín thể loại đã được đức Phật, Thế Tôn giảng dạy, nên duy trì các điều cho phép và không bị chê bai, nên tầm cầu chỉ mỗi Sa-môn pháp. Tâu Đại vương, điều này là một tính chất của cây tre nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Rāhula nói đến:

“Sau khi luôn luôn tuân theo giáo pháp của đức Phật gồm chín thể loại, sau khi duy trì các điều cho phép và không bị chê bai, tôi đã vượt lên trên chốn đọa đày.”

“Câu hỏi về tính chất của cây tre” là thứ bảy.

8. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA CÂY CUNG (*Cāpaṅgapañho*)

– Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: **“Một tính chất của cây cung nên được hành trì”**, một tính chất nên được hành trì ấy là điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như cây cung, được khéo chuốt, được đo đạc, uốn cong thật đồng đều cho đến đầu trên và đầu dưới, không cứng ngắc. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên tùy thuận đến các vị trưởng lão, mới tu, hoặc trung niên tương tự như nhau, không tỏ ra đối nghịch. Tâu Đại vương, điều này là một tính chất của cây cung nên được hành trì.

Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến ở *Bốn sanh* “Vidhurapunnaka.”⁵

⁵ *Bốn sanh* “Bậc Sáng Suốt Vidhura” (*Vidhurajātakaṃ*), số 545, *TTPV*, tập 34. (ND)

“Vị sáng trí nên uốn cong tợ như cây cung, tợ như cây tre đang nghiêng theo, không nên hành xử điều nghịch lại, vị ấy có thể trú ở chỗ ngụ của đức vua.”

“Câu hỏi về tính chất của cây cung” là thứ tám.

9. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI QUẠ (*Vāyasaṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Hai tính chất của loài quạ nên được hành trì”, hai tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như loài quạ đi lang thang, dè dặt và e ngại, cẩn thận và đề phòng. Tâu Đại vương, tương tợ y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên đi lại, dè dặt và e ngại, cẩn thận và đề phòng, với niệm được thiết lập, với các giác quan được thu thúc. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của loài quạ nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài quạ sau khi nhìn thấy bất cứ thức ăn nào thì chia sẻ với đồng loại rồi mới ăn. Tâu Đại vương, tương tợ y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập, đối với các lợi lộc hợp pháp, được thọ nhận hợp pháp, thậm chí phần đã được đặt vào bình bát, đối với các lợi lộc có hình thức như thế không nên là vị thọ dụng mà không san sẻ với các vị đồng Phạm hạnh có giới đức. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của loài quạ nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Sāriputta, vị Tướng quân Chánh pháp nói đến:

“Vào lúc ta có sự thực hành khổ hạnh, nếu họ đem lại cho ta phần đã đạt được theo khả năng, thì ta phân chia cho tất cả, sau đó mới thọ dụng phần ăn”

“Câu hỏi về tính chất của loài quạ” là thứ chín.

10. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI KHỈ (*Makkaṭagapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Hai tính chất của loài khỉ nên được hành trì”, hai tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như loài khỉ, trong khi đi đến chỗ trú, thì đi đến chỗ trú ở khoảng trống có hình thức như thế: Là ở thân cây to lớn vĩ đại, được tách biệt, có cành lá ở mọi nơi, là chốn nương nhờ cho kẻ bị sợ hãi.

Tâu Đại vương, tương tợ y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên sống nương tựa vào vị thầy, người bạn tốt lành, có hình thức như vậy: Là vị có liêm sỉ, khéo cư xử, có giới hạnh, có thiện pháp, nghe nhiều, vị duy trì giáo pháp, đáng mến, đáng kính, đáng trọng, vị tuyên thuyết, có sự nhẫn nại với lời nói, vị giáo giới, vị giải thích, vị chỉ dạy, vị thức tỉnh, vị khuyến khích, vị tạo niềm phấn khởi. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của loài khỉ nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài khỉ đi đứng ngồi chỉ ở trên cây, nếu nó rơi vào giấc ngủ thì nó trải qua việc trú đêm ở ngay tại chỗ ấy. Tâu

Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên có khuynh hướng ở rừng, nên đứng, đi, ngồi, nằm và rơi vào giấc ngủ chỉ ở trong rừng, nên kinh nghiệm về sự thiết lập niệm ở ngay tại chỗ ấy. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của loài khỉ nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Sāriputta, vị Tướng quân Chánh pháp nói đến:

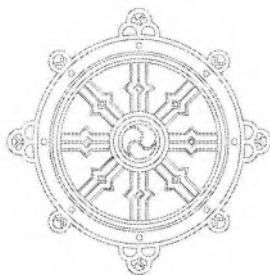
“Ngay cả trong khi đi kinh hành, trong khi đứng, hoặc với việc ngồi và việc nằm, vị Tỳ-khưu chiếu sáng ở khu rừng, chính khu rừng ấy được ca ngợi.”

“Câu hỏi về tính chất của loài khỉ” là thứ mười.

Phẩm Lừa là phẩm thứ nhất.

Phần tóm lược

“[Loài lừa] có tiếng kêu khùng khiếp, loài gà trống, loài sóc, loài beo cái, loài beo đực, loài rùa, cây tre, cây cung và loài quạ, rồi loài khỉ.”

II. PHẨM BIÊN CẢ (SAMUDDAVAGGO)

1. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA DÂY BẦU (*Lābulaṭaṇḡapaṇho*)

– Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Một tính chất của dây bầu nên được hành trì”, một tính chất nên được hành trì ấy là điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như dây bầu dùng những sợi tua đeo bám ở cọng cỏ, hoặc ở khúc cây, hoặc ở dây leo, rồi phát triển lên trên vật đó. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập, có ước muốn tiến triển ở phẩm vị A-la-hán, thì nên dùng ý đeo bám ở đối tượng [đề mục thiền], rồi tiến triển ở phẩm vị A-la-hán. Tâu Đại vương, điều này là một tính chất của dây bầu nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Sāriputta, vị Tướng quân Chánh pháp nói đến:

“Giống như cái gọi là dây bầu đeo bám ở cọng cỏ, ở khúc cây, hoặc ở dây leo bằng những sợi tua, rồi từ đó phát triển lên trên.

Y như thế ấy, người con trai của đức Phật, có ước muốn về quả vị A-la-hán, thì nên đeo bám ở đối tượng [đề mục thiền], rồi tiến triển ở quả vị Vô học.”

“Câu hỏi về tính chất của dây bầu” là thứ nhất.

2. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA CÂY SEN (*Padumaṇḡapaṇho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Ba tính chất của cây sen nên được hành trì”, ba tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như cây sen được sanh ra ở nước, được phát triển ở nước, không bị lấm lem bởi nước. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập không nên bị lấm lem trong mọi trường hợp ở gia đình, ở nhóm, về lợi lộc, về danh vọng, về sự tôn vinh, về sự nể vì, về các nhu cầu vật dụng. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của cây sen nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, cây sen vững vàng sau khi vươn lên khỏi nước. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên chế ngự tất cả [các pháp] thế gian, nên vươn lên, và nên vững vàng ở các pháp xuất thế gian. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của cây sen nên được hành trì.

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, cây sen bị run rẩy, lay động vì gió dầu chỉ chút ít. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập

nên thực hành sự tự chế ngự, nên sống có sự nhìn thấy nỗi sợ hãi ở các phiền não đầu chỉ chút ít. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của cây sen nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến:

“Người có sự nhìn thấy nỗi sợ hãi ở các tội lỗi nhỏ nhoi thọ trì và học tập ở các điều học.”

“Câu hỏi về tính chất của cây sen” là thứ nhì.

3. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA HẠT GIỐNG (*Bījāṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Hai tính chất của hạt giống nên được hành trì”, hai tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như hạt giống dầu là ít ỏi, đã được gieo ở thửa ruộng tốt, trong khi trời ban cho cơn mưa đúng đắn, thì sẽ tạo ra được rất nhiều kết quả. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, giới đã được thực hành theo cách nào mà sẽ tạo ra được toàn bộ quả vị của Sa-môn, thì vị hành giả thiết tha tu tập nên thực hành đúng đắn theo cách như vậy. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của hạt giống nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, hạt giống đã được trồng ở thửa ruộng khéo được làm sạch sẽ thì phát triển vô cùng nhanh chóng. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập khéo nắm giữ được ý, làm cho ý được thanh tịnh ở căn nhà trống vắng, rồi đặt ý vào thửa ruộng cao quý là sự thiết lập niệm, thì ý phát triển vô cùng nhanh chóng. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của hạt giống nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Anuruddha nói đến:

“Giống như hạt giống được thiết lập ở thửa ruộng sạch sẽ, kết quả của nó là dồi dào, và còn làm cho người nông dân mừng rỡ.

Y như thế ấy, tâm của vị hành giả đã được làm cho thanh tịnh ở căn nhà trống vắng thì phát triển vô cùng nhanh chóng ở thửa ruộng là sự thiết lập niệm.”

“Câu hỏi về tính chất của hạt giống” là thứ ba.

4. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA CÂY SĀLĀ XINH ĐẸP (*Sālakalyāṇikaṅgapañho*)

– Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Một tính chất của cây sālā xinh đẹp nên được hành trì”, một tính chất nên được hành trì ấy là điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như cây sālā xinh đẹp tăng trưởng luôn cả ở bên trong trái đất đến hơn một trăm cánh tay. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên làm cho tròn đủ bốn quả vị Sa-môn, bốn tuệ phân tích, sáu thắng trí, và toàn bộ pháp Sa-môn ở ngay tại ngôi nhà trống vắng. Tâu

Đại vương, điều này là một tính chất của cây sālā xinh đẹp nên được hành trì. Tàu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Rāhula nói đến:

“Loài cây có tên sālā xinh đẹp, mọc ở trái đất, tăng trưởng luôn cả ở bên trong trái đất đến một trăm cánh tay.

Giống như vào lúc thời điểm đã đến, với sự trưởng thành cây ấy vươn lên, tăng trưởng thậm chí một trăm cánh tay trong một ngày.

Bạch đấng Đại Hùng, tương tự y như thế, con tiến triển một cách tự nhiên ở ngôi nhà trống vắng, tựa như cây sālā xinh đẹp tăng trưởng ở khoảng không.”

“Câu hỏi về tính chất của cây sālā xinh đẹp” là thứ tư.

5. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA CHIẾC THUYỀN (Nāvaṅgaṇho)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Ba tính chất của chiếc thuyền nên được hành trì”, ba tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tàu Đại vương, giống như chiếc thuyền giúp cho nhiều người vượt qua nhờ vào sự tập hợp đã được kết nối lại bằng nhiều loại cây gỗ. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập sẽ vượt qua thế gian luôn cả chư thiên nhờ vào sự tập hợp đã được kết nối lại bằng nhiều hình thức giáo pháp như là cách cư xử, giới, đức hạnh, phận sự và công việc. Tàu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của chiếc thuyền nên được hành trì.

2. Tàu Đại vương, còn có điều khác nữa, chiếc thuyền chịu đựng lực đẩy gào thét của nhiều loại sóng, lực đẩy của dòng nước xoáy được lan rộng. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên chịu đựng lực đẩy của nhiều loại sóng phiền não, lợi lộc, tôn vinh, danh vọng, danh tiếng, cúng dường, đánh lễ, sự chê khen ở các gia tộc khác, và lực đẩy của nhiều loại sóng: Sướng, khổ, kính nể, khinh khi và sự sân hận. Tàu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của chiếc thuyền nên được hành trì.

3. Tàu Đại vương, còn có điều khác nữa, chiếc thuyền di chuyển ở biển cả to lớn, không lở, vô lượng, vô biên, không bờ bên kia, không bị xáo trộn, sâu thẳm, có tiếng ồn lớn lao vĩ đại, có sự chen chúc của các bầy cá là cá ông, cá voi, cá đao. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên làm cho tâm ý di chuyển ở sự lãnh hội và thấu triệt bốn chân lý về ba luân, mười hai thể. Tàu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của chiếc thuyền nên được hành trì. Tàu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến ở *Tương ưng bộ* quý báu, *Tương ưng sự thật*:

“Này các Tỳ-khưu, trong lúc suy tư, các người nên suy tư về: ‘Đây là khổ’, nên suy tư về: ‘Đây là nguyên nhân của khổ’, nên suy tư về: ‘Đây là sự diệt khổ’, nên suy tư về: ‘Đây là sự thực hành theo con đường đưa đến sự diệt khổ.’”

“Câu hỏi về tính chất của chiếc thuyền” là thứ năm.

6. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA CÁI NEO THUYỀN

(Nāvālagganakaṅgapañho)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Hai tính chất của cái neo thuyền nên được hành trì”, hai tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tàu Đại vương, giống như cái neo thuyền giữ chặt, duy trì con thuyền ở nơi biển cả to lớn không lồ, trên mặt nước bị hỗn độn, bị khuấy động bởi những đợt dòn dập của nhiều làn sóng, không cho trôi đi theo hướng chính hướng phụ. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên giữ chặt tâm ở sự xung đột lớn lao vĩ đại của các suy tư, ở sự dòn dập của những làn sóng luyến ái, sân hận, si mê, không cho trôi đi theo hướng chính hướng phụ. Tàu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của cái neo thuyền nên được hành trì.

2. Tàu Đại vương, còn có điều khác nữa cái neo thuyền không nổi lên, nó chìm xuống thậm chí cả trăm cánh tay ở trong nước, nó giữ chặt con thuyền, duy trì ở vị trí. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập không nên nổi lên ở trên đỉnh của lợi lộc, ở trên đỉnh của danh vọng, ở các sự lợi lộc, danh vọng, tôn vinh, kính nể, đánh lễ, cúng dường, trọng vọng, nên duy trì tâm chỉ ở mỗi việc làm cho cơ thể được sống còn. Tàu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của cái neo thuyền nên được hành trì. Tàu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Sāriputta, vị Tướng quân Chánh pháp nói đến:

“Giống như cái neo không nổi lên ở biển mà chìm xuống, y như thế ấy, các người chớ nổi lên ở lợi lộc và tôn vinh mà hãy chìm xuống.”

“Câu hỏi về tính chất của cái neo thuyền” là thứ sáu.

7. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA CỘT BUỒM (*Kūpaṅgapañho*)

– Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Một tính chất của cột buồm nên được hành trì”, một tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tàu Đại vương, giống như cột buồm chịu đựng dây thừng, dây đai và cánh buồm. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên có đầy đủ niệm và sự nhận biết rõ, nên có sự thực hành việc nhận biết rõ trong khi đi tới trong khi đi lui, khi nhìn qua khi nhìn lại, khi co tay khi duỗi tay, trong việc mang y hai lớp, bình bát và y phục, khi ăn, khi uống, khi nhai, khi nếm, ở hành động đại tiện tiểu tiện, khi đi, khi đứng, khi ngồi, khi ngủ, khi thức, khi nói, khi im lặng. Tàu Đại vương, điều này là một tính chất của cột buồm nên được hành trì. Tàu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến:

“Này các Tỳ-khưu, vị Tỳ-khưu nên sống có niệm, có sự nhận biết rõ; đây là lời dạy của chúng ta cho các người.”

“Câu hỏi về tính chất của cột buồm” là thứ bảy.

8. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA NGƯỜI THUYỀN TRƯỞNG

(*Niyāmakāṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Ba tính chất của người thuyền trưởng nên được hành trì”, ba tính chất nên được hành trì ấy là điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như người thuyền trưởng, ngày đêm, thường xuyên, liên tục, không xao lãng, gắng sức, ra sức, điều khiển con tàu di chuyển. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập, trong khi kiểm soát tâm, nên kiểm soát tâm bằng sự tác ý đúng đường lối, ngày đêm, thường xuyên, liên tục, không xao lãng. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của người thuyền trưởng nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến ở *Pháp cú*:⁶

“Các ngươi hãy thích thú trong sự không phóng dật, hãy phòng hộ tâm của mình, hãy đưa bản thân ra khỏi chốn khổ đau, tợ như con voi bị vướng trong vũng bùn [cố gắng lê thân ra khỏi bãi lầy].”

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa đối với người thuyền trưởng bất cứ việc gì ở biển cả là tốt hay là xấu, tất cả các điều ấy đều được biết đến. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên nhận biết thiện hay bất thiện, có tội lỗi hay không tội lỗi, hạ liệt hay cao quý, tối hay sáng hay có sự xen lẫn. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của người thuyền trưởng nên được hành trì.

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa người thuyền trưởng đánh dấu ở bộ phận điều khiển [nói rằng]: “Chớ có người nào chạm đến bộ phận điều khiển.” Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên làm dấu ấn về sự thu thúc ở tâm rằng: “Chớ suy tư về bất cứ suy tư nào ác và bất thiện.” Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của người thuyền trưởng nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến ở *Tương ưng bộ* cao quý:

“Này các Tỳ-khưu, các ngươi chớ suy tư về các điều suy tư ác và bất thiện, như là sự suy tư về ái dục, sự suy tư về oán hận, sự suy tư về hãm hại.”

“Câu hỏi về tính chất của người thuyền trưởng” là thứ tám.

9. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA NGƯỜI LÀM CÔNG

(*Kammakāraṅgapañho*)

– Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Một tính chất của người làm công nên được hành trì”, một tính chất nên được hành trì ấy là điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như người làm công suy nghĩ như vậy: “Là người làm thuê, ta làm công việc ở chiếc thuyền này, nhờ vào chiếc thuyền này mà ta

⁶ Dh. v. 327.

đạt được thức ăn và tiền công, ta không nên tạo ra sự xao lãng, chiếc thuyền này sẽ được chuyển vận nhờ vào ta có sự không xao lãng.”

Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên suy nghĩ như vậy: “Trong khi quán sát về thân tứ đại này, ta thường xuyên, liên tục không xao lãng, có niệm được thiết lập, có niệm, có sự nhận biết rõ, được định tĩnh, có tâm chuyên nhất, ta nên thực hiện sự không xao lãng [nghĩ rằng]: ‘Ta sẽ được hoàn toàn tự do đối với các sự sanh-già-bệnh-chết-sâu-bi-khổ-ưu-não.’” Tâu Đại vương, điều này là một tính chất của người làm công nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Sāriputta, vị Tướng quân Chánh pháp nói đến:

“Người hãy quán sát về thân này, hãy biết toàn diện [về nó] lần này, lần khác. Sau khi nhìn thấy bản thể thật ở thân, người sẽ thực hiện việc chấm dứt khổ đau.”

“Câu hỏi về tính chất của người làm công” là thứ chín.

10. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA BIỂN CẢ (*Samuddaṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Năm tính chất của biển cả nên được hành trì”, năm tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như biển cả không sống chung với xác chết. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập không nên sống chung với luyến ái, sân hận, si mê, ngã mạn, tà kiến, gièm pha, thù oán, ganh tỵ, bôn xén, gian trá, xảo quyệt, lừa đảo, không hài hòa, hạnh kiểm xấu và các bợn nhơ phiền não. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của biển cả nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, biển cả, trong khi cất giữ sự tích lũy nhiều loại châu báu là ngọc trai, ngọc ma-ni, ngọc bích, xà cừ, đá quý, san hô, pha-lê, bạc, vàng, ngọc ruby, ngọc mắt mèo thì che đậy lại, không vung vãi ở bên ngoài. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập, sau khi chứng đắc nhiều loại châu báu đức hạnh là đạo, quả, thiên, sự giải thoát, định và sự chứng đạt, minh sát và sáu thắng trí thì nên che giấu, không nên đưa ra bên ngoài. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của biển cả nên được hành trì.

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, biển cả sống chung với các chúng sanh to lớn vĩ đại. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên sống nương tựa vào vị đồng Phạm hạnh, là người bạn tốt lành, ít ham muốn, tự biết đủ, nói về pháp từ khước, có lối sống giảm thiểu, hội đủ tánh hạnh, có liêm sỉ, khéo cư xử, đáng kính, đáng trọng, vị tuyên thuyết, có sự nhẫn nại với lời nói, vị la rầy, có sự chê trách điều xấu, vị giáo giới, vị giáo hóa, vị giải thích, vị chỉ dạy, vị thức tỉnh, vị khuyến khích, vị tạo niềm phấn khởi. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của biển cả nên được hành trì.

4. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, biển cả mặc dầu được làm đầy bởi trăm ngàn con sông như là Gaṅgā, Yamunā, Aciravatī, Sarabhū, Mahī, v.v... chứa đựng nước nguồn và bởi các cơn mưa ở không trung, cũng không tràn qua khỏi bờ của nó. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập không nên thực hiện việc vi phạm các điều học một cách cố ý vì lý do lợi lộc, tôn vinh, danh tiếng, đánh lễ, kính nể, cúng dường, thậm chí có nguyên nhân là mạng sống. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ tư của biển cả nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến:

“Này Pahārāda, cũng giống như đại dương có pháp bền vững không tràn qua khỏi bờ, này Pahārāda, tương tự y như thế, điều học nào đã được Ta quy định cho các đệ tử, các đệ tử của Ta, dầu có nguyên nhân là mạng sống, cũng không vi phạm điều ấy.”

5. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, biển cả không bị tràn đầy bởi tất cả các dòng sông Gaṅga, Yamunā, Aciravatī, Sarabhū, Mahī và bởi các cơn mưa ở không trung. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập không nên được thỏa mãn với việc đọc tụng, việc vấn hỏi, việc nghe, việc xác định, việc nhận thức, việc đã được chuyên sâu về Luật và Vi diệu pháp, việc tranh luận về Kinh, sự quy định từ, sự liên kết từ, sự phân tích từ, và giáo pháp cao quý của đáng Chiến Thắng gồm chín thể loại. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ năm của biển cả nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến ở *Bốn sanh* “Sutasoma.”⁷

“Giống như ngọn lửa đang thiêu đốt cỏ và củi, hoặc là biển cả không được thỏa mãn với những dòng sông, này vị vua hạng nhất, y theo như vậy những bậc sáng trí này, sau khi lắng nghe, không được thỏa mãn với điều đã được khéo nói.”

“Câu hỏi về tính chất của biển cả” là thứ mười.

Phẩm Biển cả là phẩm thứ nhì.

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

“Dây bầu, cây sen, hạt giống, cây sālā xinh đẹp, chiếc thuyền, cái neo thuyền, cột buồm, người thuyền trưởng là tương tự, người làm công và biển cả, phẩm [này] được gọi với tên ấy.”

⁷ *Bốn sanh* “Đại Sutasoma” (*Mahāsutasomajātakaṃ*), số 537, TTPV, tập 33.

III. PHẨM ĐẤT (*PAṬHAVIVAGGO*)

1. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA ĐẤT (*Paṭhavyaṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Năm tính chất của đất nên được hành trì, năm tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?”

– Tâu Đại vương, giống như đất là khi có kẻ đang vung vãi các vật được ưa thích hay không được ưa thích như là long não, gỗ tagara, gỗ trầm hương, nghệ, v.v... cũng như đang vung vãi mật, đằm, mù, máu, mồ hôi, mỡ, nước miếng, nước mũi, nước ở khớp xương, nước tiểu, phân, v.v... thì cũng y như thế ấy. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập trong mọi trường hợp về các việc được ưa thích hay không được ưa thích như là về có lợi lộc và không có lợi lộc, về có danh tiếng và không có danh tiếng, về chê trách và khen ngợi, về an lạc và khổ đau thì cũng nên là y như thế ấy. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của đất nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, đất lánh xa việc trang điểm, trang sức, và được bao phủ bằng mùi hương của chính nó. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên lánh xa việc trang sức, nên bao phủ bằng mùi hương giới hạnh của chính mình. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của đất nên được hành trì.

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, đất không có khoảng trống, không có chỗ nứt, không có lỗ hổng, dày đặc, được trải rộng. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên có giới không có khoảng trống, không có mảnh bẻ, không có chỗ nứt, không có lỗ hổng, dày đặc, được trải rộng. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của đất nên được hành trì.

4. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, đất là không mệt nhọc trong khi nâng đỡ làng mạc, thị trấn, thành phố, xứ sở, cây cối, núi, sông, ao, hồ, thú rừng, chim, con người, đàn ông, đàn bà, tập thể. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập là không mệt nhọc trong những việc thuyết giảng giáo pháp, trong khi giáo giới, trong khi giáo hóa, trong khi giải thích, trong khi chỉ dạy, trong khi thức tỉnh, trong khi khuyến khích, trong khi tạo niềm phấn khởi. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ tư của đất nên được hành trì.

5. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, đất được thoát ra khỏi sự nuông chiều hay ghét bỏ. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên sống với tâm ý tương tự như trái đất, là được thoát ra khỏi sự nuông

chiều hay ghét bỏ. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ năm của đất nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được nữ cư sĩ Cullasubhaddā nói đến trong lúc công bố về pháp Sa-môn của mình:

“Với tâm ý bị nổi giận, nếu một tay có lưỡi búa thì có thể chém; khi được vui thích, nếu một tay có vật thorn thì có thể bôi thoa.

Không có sự ghét bỏ ở người ấy, thì sự luyến ái ở người này không được biết đến, những tâm ấy tương tự như đất, các pháp Sa-môn của tôi là tương tự như thế.”

“Câu hỏi về tính chất của đất” là thứ nhất.

2. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA NƯỚC (*Āpaṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Năm tính chất của nước nên được hành trì”, năm tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như nước khéo được ổn định, không bị lay chuyển, không bị khuấy động, được hoàn toàn trong sạch từ bản thể. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên loại trừ sự gạc gẫm, tán phét, gợi ý, lừa bịp, nên khéo được ổn định, không bị lay chuyển, không bị khuấy động, được hoàn toàn trong sạch từ bản thể. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của nước nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, nước là được ổn định với bản thể mát lạnh. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên đầy đủ lòng nhẫn nại, từ ái và thương xót, có sự tầm cầu việc lợi ích, nên là người có lòng bi mẫn đối với tất cả chúng sanh. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của nước nên được hành trì.

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, nước làm vật không trong sạch trở thành trong sạch. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập dầu là ở làng hay ở rừng, không nên có sự tranh tụng, không tạo cơ hội, trong mọi trường hợp, đối với thầy tể độ, đối với thầy dạy học, đối với các vị tương đương thầy dạy học. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của nước nên được hành trì.

4. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, nước được nhiều người mong mỏi. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên là vị ít ham muốn, tự biết đủ, sống tách ly, có sự thiềm tịnh, thường xuyên được tất cả thế gian mong mỏi. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ tư của nước nên được hành trì.

5. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, nước không đem lại sự bất lợi cho bất cứ người nào. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập không nên làm điều ác bằng thân, khẩu, ý, là nhân gây ra sự xung đột, sự cãi cọ, sự tranh luận, sự tranh cãi, sự tham thiềm bị bỏ bê, sự không thích thú đối với các người khác. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ năm của nước

nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến ở *Bôn sanh* “Kaṇha:”⁸

“Này Sakka, vị chúa tể của tất cả chúng sinh, Ngài đã ban cho Ta đặc ân. Này Sakka, mong rằng việc đã làm bởi Ta bằng tâm hoặc thân không gây hại đến bất cứ người nào, vào bất cứ lúc nào. Này Sakka cao quý, điều này là đặc ân.”

“Câu hỏi về tính chất của nước” là thứ nhì.

3. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LỬA (*Tejaṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Năm tính chất của lửa nên được hành trì”, năm tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như lửa thiêu đốt cỏ, củi, cành, lá. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, với vị hành giả thiết tha tu tập, những phiền não nào ở bên trong hoặc bên ngoài, do sự tiếp nhận [của giác quan] ở đối tượng được ưa thích hay không được ưa thích, tất cả các phiền não ấy nên được thiêu đốt bằng ngọn lửa trí tuệ. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của lửa nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, lửa không có lòng trắc ẩn, không có lòng thương xót. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập không nên thể hiện lòng thương xót hay trắc ẩn đối với tất cả các phiền não. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của lửa nên được hành trì.

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, lửa hủy diệt sự mát lạnh. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên làm sanh lên ngọn lửa có sức nóng của sự tinh tấn rồi nên hủy diệt các phiền não. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của lửa nên được hành trì.

4. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, lửa tạo ra sự nóng nực, và được thoát ra khỏi sự nuông chiều hay ghét bỏ. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên an trú với tâm ý tợ như lửa, được thoát ra khỏi sự nuông chiều hay ghét bỏ. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ tư của lửa nên được hành trì.

5. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, lửa tiêu diệt bóng tối, phô bày ánh sáng. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập sau khi tiêu diệt bóng tối vô minh rồi nên phô bày ánh sáng của trí tuệ. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ năm của lửa nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến trong khi giáo giới cho Rāhula, người con trai của mình:

“Này Rāhula, con hãy phát triển sự tu tập tương tợ lửa. Này Rāhula, bởi vì đối với người đang phát triển sự tu tập tương tợ lửa thì các pháp bất thiện chưa

⁸ *Bôn sanh* “Ăn sĩ Kaṇha” (*Kaṇhajātakaṃ*), số 440, TTPV, tập 32. (ND)

sanh khởi [sẽ] không sanh khởi, và các bất thiện pháp đã sanh khởi sẽ không chiếm cứ tâm và tồn tại.”

“Câu hỏi về tính chất của lửa” là thứ ba.

4. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA GIÓ (*Vāyungapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Năm tính chất của gió nên được hành trì”, năm tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như gió thổi vào bên trong cụm rừng đã khéo được trở hoa. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên thích thú ở bên trong khu rừng các đối tượng [của đề mục thiền] đã được trở bông hoa cao quý của sự giải thoát. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của gió nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, gió làm lay động các lùm cây cối mọc ở trái đất. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập đã đi vào bên trong khu rừng và trong khi đang suy xét về các pháp tạo tác thì nên làm lay động các phiền não. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của gió nên được hành trì.

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, gió đi lại ở không trung. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên khiến cho tâm ý hoạt động ở các pháp vượt trên thế gian. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của gió nên được hành trì.

4. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, gió thường thức mùi hương. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên thường thức hương thơm về giới của bản thân. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ tư của gió nên được hành trì.

5. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, gió là không chỗ ngụ, không nhà ở. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên được giải thoát ở mọi nơi, không chỗ ngụ, không nhà ở, không thân thiết. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ năm của gió nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến ở *Kinh tập*:

“Sợ hãi sanh ra từ sự thân thiết, bụi bặm sanh ra từ nhà ở, không nhà ở không thân thiết, quả thật điều ấy là quan điểm của bậc hiền triết.”

“Câu hỏi về tính chất của gió” là thứ tư.

5. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA NÚI (*Pabbataṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Năm tính chất của núi nên được hành trì”, năm tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như núi không bị dao động, không thể bị lay động, không có sự rung động. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết

tha tu tập về việc kính nể [hay] không kính nể, tôn vinh [hay] không tôn vinh, cung kính [hay] không cung kính, có danh tiếng [hay] không có danh tiếng, sự chê trách hay khen ngợi, an lạc hay khổ đau, được ưa thích hay không được ưa thích, trong mọi trường hợp, không nên luyến ái ở các vật gây luyến ái là các sắc, thanh, hương, vị, xúc, pháp, không nên sân ở các vật gây sân, không nên si mê ở các vật gây si mê, không bị lay động, không bị dao động, tựa như núi là không dao động. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của núi nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến:⁹

“Giống như tảng đá cứng rắn không lay chuyển bởi gió, tương tựa như thế các bậc trí không chao động giữa những sự chê khen.”

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, núi là cứng rắn, không giao du với bất cứ cái gì. Tâu Đại vương, tương tựa y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên cứng cõi, không nên giao du, không nên thực hiện việc giao tiếp với bất cứ ai. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của núi nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến:¹⁰

“Không gần gũi với cả hai hạng người tại gia và hạng người xuất gia, không lai vãng các gia đình, ít ham muốn, ta gọi vị ấy là Bà-la-môn.”

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, hạt giống không phát triển ở núi. Tâu Đại vương, tương tựa y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập không nên để cho các phiền não phát triển ở tâm của mình. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của núi nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Subhūti nói đến:

“Khi nào tâm liên hệ đến ái luyến khởi lên ở tôi, sau khi tự bản thân quán xét, chỉ một mình tôi thuần hóa nó.

Người bị luyến ái ở các vật gây luyến ái, bị sân ở các vật gây sân, bị si mê ở các vật gây si mê, người hãy lìa khỏi khu rừng.

Chỗ trú ngụ này dành cho các vị đạo sĩ khổ hạnh thanh tịnh, không bị ô nhiễm, người chớ làm ô uế sự thanh tịnh, người hãy lìa khỏi khu rừng.”

4. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, núi thì vươn lên cao. Tâu Đại vương, tương tựa y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên vươn lên cao nhờ vào trí tuệ. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ tư của núi nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến:¹¹

“Vào lúc bậc sáng trí xua đi sự xao lãng bằng sự không xao lãng, sau khi leo lên tòa lâu đài trí tuệ, không còn sầu muộn, nhìn xuống đám người bị sầu

⁹ Dh. v. 81.

¹⁰ Dh. v. 404.

¹¹ Dh. v. 28.

muộn, tựa như người sáng suốt đứng ở ngọn núi nhìn xuống những người ngu si đứng ở trên mặt đất.”

5. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, núi không bị nhô lên không bị lõm xuống. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập không nên thể hiện sự hứng chí hay nản lòng. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ năm của núi nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được nữ cư sĩ Cūlasubbhaddā nói đến trong lúc công bố về pháp Sa-môn của mình:

“Thế gian hứng chí vì lợi lộc, nản lòng vì không lợi lộc. Những vị đứng yên một chỗ đâu có lợi lộc hay không có lợi lộc, những vị như thế ấy là những vị Sa-môn của tôi.”

“Câu hỏi về tính chất của núi” là thứ năm.

6. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA HƯ KHÔNG (Ākāśaṅgapañho)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Năm tính chất của hư không nên được hành trì”, năm tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như hư không là hoàn toàn không thể nắm được. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên là hoàn toàn không bị nắm được bởi các phiền não. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của hư không nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, hư không được các vị ẩn sĩ, đạo sĩ khổ hạnh, chúng sanh và các bầy chim thường lui tới. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên để tâm thường lui tới ở các pháp tạo tác [nhận biết rằng]: “Là vô thường, khổ não, vô ngã.” Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của hư không nên được hành trì.

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, hư không sẽ gây ra sự run sợ. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên làm cho tâm bị kinh động về sự tiếp nối tái sanh ở tất cả các cõi, không nên tạo ra sự khoái lạc. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của hư không nên được hành trì.

4. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, hư không là vô biên, vô lượng, không thể ước lượng. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên có giới hạnh vô biên, có trí tuệ vô lượng. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ tư của hư không nên được hành trì.

5. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, hư không là không dính mắc, không bị bám víu, không bị dựa dẫm, không bị vướng bận. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên là không dính mắc trong mọi trường hợp: Về gia đình, đồ chúng, lợi lộc, chỗ ngụ, sự vướng bận, và tất cả các phiền não, nên là không bị bám víu, không bị dựa dẫm, không bị vướng bận. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ năm của hư không nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến trong khi giáo giới cho Rāhula, người con trai của mình:

“Này Rāhula, cũng giống như hư không không trụ lại ở bất cứ chỗ nào. Này Rāhula, tương tự y như thế, con hãy phát triển sự tu tập tương tự hư không. Này Rāhula, bởi vì đối với người đang phát triển sự tu tập tương tự hư không, các xúc làm hài lòng, làm thích ý đã được sanh đi sanh lại sẽ không chiếm cứ tâm và tồn tại.”

“Câu hỏi về tính chất của hư không” là thứ sáu.

7. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA MẶT TRĂNG (*Candaṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Năm tính chất của mặt trăng nên được hành trì”, năm tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như mặt trăng, trong khi mọc lên ở thượng huyền, phát triển thêm dần dần. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên phát triển thêm dần dần về tánh hạnh, giới đức, phận sự và pháp hành, về kinh điển và sự chứng đắc, về thiền tịnh, về việc thiết lập niệm, về các quyền, về trạng thái các giác quan được canh phòng, về tính chất biết vừa đủ trong vật thực, về việc gắn liền với sự tỉnh thức. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của mặt trăng nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, mặt trăng có sự nổi bật vĩ đại. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên có sự nổi bật vĩ đại về ước muốn. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của mặt trăng nên được hành trì.

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, mặt trăng di chuyển vào ban đêm. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên ẩn dật. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của mặt trăng nên được hành trì.

4. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, mặt trăng có cung điện là biểu hiện. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên có giới là biểu hiện. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ tư của mặt trăng nên được hành trì.

5. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, mặt trăng mọc lên, [là vật] được yêu cầu, được mong mỏi. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập, đã được yêu cầu, đã được mong mỏi, nên đi đến các gia đình. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ năm của mặt trăng nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến ở *Tương ưng bộ* quý báu:

“Này các Tỳ-khưu, giống như mặt trăng các người hãy đi đến các gia đình, hãy vô cùng dè dặt về thân, hãy dè dặt về tâm, luôn luôn là người mới ở các gia đình, không được thô tháo.”

“Câu hỏi về tính chất của mặt trăng” là thứ bảy.

8. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA MẶT TRỜI (*Suriyaṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Bảy tính chất của mặt trời nên được hành trì”, bảy tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tàu Đại vương, giống như mặt trời khiến cho tất cả nước khô kiệt. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên làm cho tất cả phiền não khô kiệt, không còn dư sót. Tàu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của mặt trời nên được hành trì.

2. Tàu Đại vương, còn có điều khác nữa, mặt trời tiêu diệt bóng đêm. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên tiêu diệt tất cả sự tối tăm của ái luyến, sự tối tăm của sân hận, sự tối tăm của si mê, sự tối tăm của ngã mạn, sự tối tăm của tà kiến, sự tối tăm của phiền não, tất cả sự tối tăm của các ác hạnh. Tàu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của mặt trời nên được hành trì.

3. Tàu Đại vương, còn có điều khác nữa, mặt trời di chuyển một cách liên tục. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên thực hiện sự tác ý đúng đường lối một cách liên tục. Tàu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của mặt trời nên được hành trì.

4. Tàu Đại vương, còn có điều khác nữa, mặt trời có vòng hoa ánh sáng. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên có vòng hoa là các đối tượng [của đề mục thiền]. Tàu Đại vương, điều này là tính chất thứ tư của mặt trời nên được hành trì.

5. Tàu Đại vương, còn có điều khác nữa, mặt trời di chuyển, trong khi sưởi ấm đám đông dân chúng. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên sưởi ấm thế gian luôn cả chư thiên bằng tánh hạnh, giới đức, phận sự và pháp hành, bằng các thiện, các sự giải thoát, các tầng định, các sự chứng đạt, các quyền, các lực, các chi phần đưa đến giác ngộ, các sự thiết lập niệm, các chánh tinh tấn và các nền tảng của thần thông. Tàu Đại vương, điều này là tính chất thứ năm của mặt trời nên được hành trì.

6. Tàu Đại vương, còn có điều khác nữa, mặt trời di chuyển, bị lo sợ vì nỗi sợ hãi thần Rāhu [hiện tượng nhật thực]. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên nhìn thấy các chúng sanh bị vướng víu vào các nét hạnh xấu xa, khổ cảnh, sự thành tựu của nghiệp không giống nhau và khó tránh né, đọa xứ vào mạng lưới phiền não, bị trói buộc vào sự chằng chịt của tà kiến, bị rơi vào đường lối sai trái, đang thực hành đạo lộ xấu xa, và nên làm cho tâm ý bị kinh động với nỗi kinh động và sợ hãi lớn lao. Tàu Đại vương, điều này là tính chất thứ sáu của mặt trời nên được hành trì.

7. Tàu Đại vương, còn có điều khác nữa, mặt trời giúp cho nhìn thấy các sự việc tốt đẹp và xấu xa. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên giúp cho nhìn thấy các quyền, các lực, các chi phần đưa đến giác ngộ, các sự thiết lập niệm, các chánh tinh tấn, các nền tảng của thần thông, các pháp

thuộc thể gian và xuất thể gian. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ bảy của mặt trời nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Vaṅgasa nói đến:

“Cũng giống như mặt trời, trong khi mọc lên, giúp cho nhìn thấy dáng vóc của các loài sinh vật, sự trong sạch và luôn cả sự không trong sạch, sự tốt đẹp và luôn cả sự xấu xa.

Tương tự như thế, vị Tỳ-khưu có sự ghi nhớ về giáo pháp, giống như mặt trời đang mọc lên, giúp cho người bị vô minh che lấp nhìn thấy con đường có nhiều lối.”

“Câu hỏi về tính chất của mặt trời” là thứ tám.

9. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA VỊ SAKKA (*Sakkaṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Ba tính chất của vị Sakka¹² nên được hành trì”, ba tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như vị Sakka đạt được sự an lạc toàn diện. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên thích thú với sự an lạc toàn diện của cuộc sống tách biệt. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của vị Sakka nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, vị Sakka sau khi nhìn thấy chư thiên thì tiếp đón và tạo ra niềm vui [cho họ]. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên tiếp đón cái tâm ý không tri trệ, không thụ động, được an tịnh ở các thiện pháp, nên tạo ra niềm vui, nên khơi dậy, nên gắng sức, nên nỗ lực. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của vị Sakka nên được hành trì.

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, sự bất mãn không sanh khởi ở vị Sakka. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập ở căn nhà trống vắng, không nên làm sanh khởi sự bất mãn. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của vị Sakka nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Subhūti nói đến:

“Bạch đáng Đại Hùng, kể từ khi con đã được xuất gia trong giáo pháp của Ngài, con biết chắc chắn là không có ý nghĩ nào có liên hệ đến dục lạc đã được sanh khởi.”

“Câu hỏi về tính chất của vị Sakka” là thứ chín.

10. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA VỊ CHUYỂN LUÂN (*Cakkavatyaṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Bốn tính chất của vị Chuyển Luân nên được hành trì”, bốn tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

¹² Sakka là tên của vị Thiên chủ, vị chúa của chư thiên, vị cai quản cõi trời Tāvātimsa. (ND)

– Tâu Đại vương, giống như vị Chuyển Luân thu phục người bằng bốn việc thu phục. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên thu phục, nên hỗ trợ, nên làm hài lòng tâm của bốn tập thể.¹³ Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của vị Chuyển Luân nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, bọn trộm cướp không nổi dậy ở trong lãnh địa của vị Chuyển Luân. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập không nên để cho các ý nghĩ suy tầm về ái dục, oán hận và hãm hại sanh khởi. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của vị Chuyển Luân nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến:

“Và người nào thích thú trong sự yên tịnh của tư duy, tu tập về đề mục từ thi, luôn luôn có niệm, quả vậy người ấy sẽ thủ tiêu, người ấy sẽ cắt đứt sự trôi buộc của Ma vương.”

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, vị Chuyển Luân ngày ngày di chuyển dọc theo đại địa cầu được bao bọc bởi biển cả, trong khi xem xét các việc thiện ác. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập ngày ngày nên quán xét hành động của thân, hành động của khẩu và hành động của ý rằng: “Có phải ngày trôi qua mà ta sẽ không có lỗi lầm do ba chỗ [thân, khẩu, ý]?” Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của vị Chuyển Luân nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến ở *Tăng chi bộ* quý giá:

“Bậc xuất gia nên thường xuyên quán xét rằng: Ta đã như thế nào khi ngày và đêm trôi qua?”

4. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, vị Chuyển Luân có sự bảo vệ bên trong và bên ngoài khéo được bố trí. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên thiết lập người gác cổng là niệm nhằm sự bảo vệ đối với các phiền não bên trong và bên ngoài. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ tư của vị Chuyển Luân nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến:

“Này các Tỳ-khuru, có người gác cổng là niệm, vị Thánh đệ tử dứt bỏ bất thiện, phát triển thiện, dứt bỏ điều làm lỗi, phát triển điều không làm lỗi, gìn giữ bản thân trong sạch.”

“Câu hỏi về tính chất của vị Chuyển Luân” là thứ mười.

Phẩm Đất là phẩm thứ ba.

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

“Đất, nước, lửa, gió, núi, hư không, mặt trăng, mặt trời, vị Sakka và vị Chuyển Luân.”

¹³ Bốn tập thể là tập thể Tỳ-khuru, Tỳ-khuru-ni, cận sự nam và cận sự nữ. (ND)

IV. PHẨM MÔI (UPACIKĀVAGGO)

1. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI MÔI (*Upacikaṅgapañho*)

– Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Một tính chất của loài môi nên được hành trì”, một tính chất nên được hành trì ấy là điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như loài môi sau khi thực hiện mái che ở phía trên và canh giữ bản thân, rồi di chuyển ở khu vực kiếm ăn. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập sau khi thực hiện mái che là sự thu thúc về giới và canh giữ tâm ý, rồi nên đi khát thực. Tâu Đại vương, với mái che là sự thu thúc về giới, vị hành giả thiết tha tu tập vượt qua tất cả sợ hãi. Tâu Đại vương, điều này là một tính chất của loài môi nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Upasena Vaṅgantaputta nói đến:

“Vị hành giả, sau khi làm cho tâm có mái che là sự thu thúc về giới, không bị lấm lem bởi thế gian, và hoàn toàn thoát khỏi sợ hãi.”

“Câu hỏi về tính chất của loài môi” là thứ nhất.

2. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI MÈO (*Biḷāraṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Hai tính chất của loài mèo nên được hành trì”, hai tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như loài mèo đi đến hang, đi đến hốc, đi đến ở bên trong tòa nhà dài và tìm kiếm chỉ mỗi loài chuột. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập đi đến làng, đi đến khu rừng, đi đến gốc cây, đi đến ngôi nhà trống, nên thường xuyên, liên tục, không xao lãng, tìm kiếm chỉ mỗi loại vật thực là niệm đặt ở thân. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của loài mèo nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài mèo tìm kiếm thức ăn chỉ ở khu vực lân cận. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên sống có sự quan sát trạng thái sanh và diệt ở chính năm thủ uẩn này: “Thế này là sắc, thế này là sự sanh lên của sắc, thế này là sự biến mất của sắc. Thế này là thọ, thế này là sự sanh lên của thọ, thế này là sự biến mất của thọ. Thế này là tưởng, thế này là sự sanh lên của tưởng, thế này là sự biến mất của tưởng. Thế này là các hành, thế này là sự sanh lên của các hành, thế này là sự biến mất của các hành. Thế này là thức, thế này là sự sanh lên của thức, thế này

là sự biến mất của thức.” Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của loài mèo nên được hành trì.

Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến:

“[Sự giải thoát] là không xa nơi đây, vậy sẽ làm gì với cảnh giới tốt cùng của hiện hữu? Theo cách diễn tả ở thời hiện tại, thì người nên tìm hiểu thân thể của mình.”

“Câu hỏi về tính chất của loài mèo” là thứ nhì.

3. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI CHUỘT (*Undūraṅgapañho*)

– Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: **“Một tính chất của loài chuột nên được hành trì”**, một tính chất nên được hành trì ấy là điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như loài chuột, trong khi đi lại đó đây, di chuyển chỉ với mỗi ước muốn là vật thực. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập, trong khi đi lại đó đây, là chỉ với mỗi ước muốn là sự tác ý đúng đường lối. Tâu Đại vương, điều này là một tính chất của loài chuột nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Upasena Vaṅgantaputta nói đến:

“Sau khi lấy giáo pháp làm chủ đạo, trong khi sống, vị hành minh sát sống không biếng nhác, an tịnh, luôn luôn có niệm.”

“Câu hỏi về tính chất của loài chuột” là thứ ba.

4. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI BÒ CẠP (*Vicchikaṅgapañho*)

– Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: **“Một tính chất của loài bò cạp nên được hành trì”**, một tính chất nên được hành trì ấy là điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như loài bò cạp có cái đuôi là vũ khí, di chuyển sau khi đã nâng cái đuôi lên cao. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên có trí tuệ là vũ khí, nên sống sau khi đã nâng trí tuệ lên cao. Tâu Đại vương, điều này là một tính chất của loài bò cạp nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Upasena Vaṅgantaputta nói đến:

“Sau khi cầm lấy thanh gươm trí tuệ, trong khi sống, vị hành minh sát hoàn toàn giải thoát mọi sợ hãi, và vị ấy là khó khuất phục.”

“Câu hỏi về tính chất của loài bò cạp” là thứ tư.

5. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI CHỒN (*Nakulaṅgapañho*)

– Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: **“Một tính chất của loài chồn nên được hành trì”**, một tính chất nên được hành trì ấy là điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như loài chồn, trong khi tiến đến gần con rắn, thì nó phủ lên thân thể bằng một loại thuốc men rồi tiến đến gần để bắt con rắn.

Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên bồi thóa tâm ý bằng loại thuốc từ ái trong khi tiến đến gần thể gian có nhiều sự giận dữ và va chạm, đã bị ngự trị bởi các cuộc cãi cọ, tranh luận, tranh cãi, chống đối. Tâu Đại vương, điều này là một tính chất của của loài chồn nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Sāriputta, vị Tướng quân Chánh pháp nói đến:

“Do đó, sự tu tập về từ ái nên được thực hiện cho mình và cho luôn cả những người khác, nên tỏa khắp bằng tâm từ ái; điều này là lời dạy của chư Phật.”

“Câu hỏi về tính chất của loài chồn” là thứ năm.

6. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI CHÓ RỪNG GIÀ **(Jarasiḡaḡapaṇho)**

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Hai tính chất của loài chó rừng già nên được hành trì”, hai tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như loài chó rừng già sau khi đạt được vật thực thì ăn vào cho đủ theo nhu cầu, không ghê tởm. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập sau khi đạt được vật thực thì thọ dụng chỉ vừa đủ cho việc duy trì cơ thể, không ghê tởm. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của loài chó rừng già nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Mahākassapa nói đến:¹⁴ *“Sau khi từ chỗ trú ngụ đi xuống, ta đã đi vào làng để khát thực. Có người đàn ông bị cùi đang ăn, một cách nghiêm chỉnh ta đã đứng gần gã ấy.*

Người ấy với bàn tay bị lở loét đã dâng vắt cơm cho ta. Trong khi người ấy để vắt cơm vào, ngón tay của gã đã bị rụng xuống ở nơi ấy.

Và ta đã dựa vào chân của vách tường, rồi thọ dụng vắt cơm ấy. Ngay trong khi đang ăn, hoặc đã ăn xong, sự ghê tởm không có ở nơi ta.”

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài chó rừng già sau khi đạt được vật thực thì không xem xét: “Là tồi tàn hay hảo hạng.” Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập sau khi đạt được vật thực thì không xem xét: “Là tồi tàn, hay hảo hạng, là đầy đủ, hay không đầy đủ”, nên hoan hỷ với vật đã nhận được. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của loài chó rừng già nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Upasena Vaṅgantaputta nói đến:

“Nên hoan hỷ với vật dầu tồi tàn, không nên mong mỏi nhiều vị nếm khác. Đối với vị bị thềm khát ở các vị nếm, thì tâm không thích thú trong việc tham thiền. Vị tự biết đủ với bất cứ vật này hay vật khác làm đầy đủ đời sống Sa-môn.”

“Câu hỏi về tính chất của loài chó rừng già” là thứ sáu.

¹⁴ Theragāthapāli (Trưởng lão kệ), TTPV, tập 31, trang 243, các câu kệ 1059-61.

7. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI NAI (*Migaṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Ba tính chất của loài nai nên được hành trì”, ba tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như loài nai ban ngày sống ở rừng, ban đêm ở khoảng không. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập ban ngày nên trú ở rừng, ban đêm ở khoảng không. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của loài nai nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến ở bài giảng về việc nổi da gà:

“Này Sāriputta, Ta đây trong khoảng thời gian tám đêm của mùa đông lạnh lẽo vào thời điểm tuyết rơi, trong những đêm có trạng thái như thế, ban đêm Ta trú ở khoảng không, ban ngày ở rừng rậm; vào tháng cuối của mùa nóng, ban ngày Ta trú ở khoảng không, ban đêm ở rừng rậm.”

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài nai, khi cây thương hay mũi tên đang lao xuống thì tránh né, tẩu thoát, không đem thân lại gần. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập khi các phiền não đang giáng xuống thì nên tránh né. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của loài nai nên được hành trì.

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài nai sau khi nhìn thấy những con người thì tẩu thoát hướng này hoặc hướng khác [nghĩ rằng]: “Mong sao những người ấy chớ nhìn thấy ta.” Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập sau khi nhìn thấy những kẻ thích thú với sự tụ hội, có thói quen xung đột, cãi cọ, tranh luận, tranh cãi, có giới tội, biếng nhác, thì nên tẩu thoát hướng này hoặc hướng khác [nghĩ rằng]: “Mong sao những người ấy chớ nhìn thấy ta. Và mong sao ta chớ nhìn thấy họ.” Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của loài nai nên được hành trì.

Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Sāriputta, vị Tướng quân Chánh pháp nói đến:

*“Vào bất cứ lúc nào và ở bất cứ nơi đâu, mong rằng kẻ có ước muốn xấu xa, biếng nhác, có sự tinh tấn kém cỏi, ít học hỏi, có hành vi sai trái, chớ đến gần tôi.”*¹⁵

“Câu hỏi về tính chất của loài nai” là thứ bảy.

8. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI BÒ (*Gorūpaṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Bốn tính chất của loài bò nên được hành trì”, bốn tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như loài bò không buông bỏ chuồng của mình. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập không nên buông bỏ thân của mình [nghĩ rằng]: “Thân này có pháp tự nhiên là vô thường, có sự kỳ

¹⁵ *Apadānapāḷi* I (Thánh nhân ký sự I), TTPV, tập 39, trang 55, câu kệ 364.

cọ, xoa bóp, tan rã, phân tán, tiêu hoại.” Tàu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của loài bò nên được hành trì.

2. Tàu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài bò, đã nhận lãnh cái ách, vận chuyển cái ách một cách thoải mái hoặc khổ sở. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập đã nhận lãnh việc thực hành Phạm hạnh, nên thực hành Phạm hạnh một cách thoải mái hoặc khổ sở cho đến lúc chấm dứt mạng sống, đến điểm cuối cùng của hơi thở. Tàu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của loài bò nên được hành trì.

3. Tàu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài bò, trong khi khao khát, uống nước với sự ham muốn. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập, trong khi khao khát, nên tiếp nhận lời chỉ dạy của các vị thầy dạy học và thầy tế độ với sự ham muốn, với sự yêu quý, với sự tịnh tín. Tàu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của loài bò nên được hành trì.

4. Tàu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài bò, trong khi bị người nào đó bắt vận chuyển vật gì, thì nó vận chuyển. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên cúi đầu tiếp thu lời giáo huấn chỉ dạy của các vị Tỳ-khuru trưởng lão, mới tu, hoặc trung niên, thậm chí là của các người tại gia và các người cận sự. Tàu Đại vương, điều này là tính chất thứ tư của loài bò nên được hành trì.

Tàu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Sāriputta, vị Tướng quân Chánh pháp nói đến:

“Vị bảy tuổi tính từ lúc sanh, đang được xuất gia vào ngày ấy, nếu vị ấy chỉ dạy tôi, tôi [sẽ] tiếp nhận bằng đầu óc.

Sau khi nhìn thấy, tôi có thể thiết lập sự mong muốn sắc bén và lòng yêu mến ở vị ấy. Tôi có thể đặt vị ấy ở vị thế thầy dạy học một cách nghiêm chỉnh lần này lần khác.”

“Câu hỏi về tính chất của loài bò” là thứ tám.

9. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI HEO (*Varāhaṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: **“Hai tính chất của loài heo nên được hành trì”**, hai tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tàu Đại vương, giống như loài heo, khi mùa nóng đã đến, khi bị đốt nóng bị nóng bỏng, thì đi đến gần chỗ có nước. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập khi tâm bị kích động, bị chao đảo, bị tán loạn, bị đốt nóng bởi sân hận thì nên tiến đến sự tu tập về từ ái mát lạnh, bất tử, hảo hạng. Tàu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của loài heo nên được hành trì.

2. Tàu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài heo sau khi đi đến đầm nước lầy thì đào đất bằng cái mũi làm thành hố trũng rồi nằm ở hố trũng. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên đặt thân vào ở tâm, [có tâm] đã đi vào bên trong đối tượng thì nên nằm xuống. Tàu Đại vương, điều

này là tính chất thứ nhì của loài heo nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Piṇḍolabhāradvaja nói đến:

“Sau khi nhìn và xem xét bản thể ở thân, vị hành giả sát, [có tâm] ở bên trong đối tượng, nằm xuống mỗi một mình, không người thứ hai.”

“Câu hỏi về tính chất của loài heo” là thứ chín.

10. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI VOI (*Haṭṭhiṅgapāṇho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Năm tính chất của loài voi nên được hành trì”, năm tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như loài voi nghiền nát đất ngay trong khi đang di chuyển. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên nghiền nát tất cả phiền não ngay trong khi đang quán sát về thân. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của loài voi nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài voi nhìn quay đi với cả toàn bộ thân hình, chỉ ngược nhìn thẳng, không nhìn soi mói hướng này hướng khác. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên có sự nhìn quay đi với toàn bộ thân hình, không nên nhìn soi mói hướng này hướng khác, không nên ngược nhìn lên, không nên cúi nhìn xuống, nên có tầm nhìn khoảng cách bằng cái cày.¹⁶ Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của loài voi nên được hành trì.

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài voi có chỗ ngủ không cố định, sau khi đi đến chỗ kiếm ăn thì không đi đến tại khu vực ấy vì mục đích chỗ ngủ, nó không có chỗ trú ngụ được thiết lập dài hạn. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên có chỗ ngủ không cố định, nên đi khát thực với sự không lưu luyến. Nếu vị hành giả nhìn thấy chỗ ngủ vừa lòng, phù hợp ở khu vực thích ý, là mái che, hoặc gốc cây, hoặc hang động, hoặc sườn núi, thì vị ấy nên đi đến chỗ trú ngụ ở ngay tại nơi ấy, không nên làm chỗ trú ngụ được thiết lập dài hạn. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của loài voi nên được hành trì.

4. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài voi sau khi lặn xuống nước, sau khi lặn xuống hồ sen to lớn không lờ, được tràn đầy nước tinh khiết, không bọt nhờn, mát lạnh, được che phủ bởi các loài súng trắng, sen xanh, sen hồng, sen trắng, rồi đùa giỡn trò chơi cao quý của loài voi. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập, sau khi lặn xuống hồ sen to lớn là các sự thiết lập niệm, được đầy đủ nước cao quý là giáo pháp tinh khiết, không bọt nhờn, trong sạch, không bị vẩn đục, được che phủ bởi bông hoa giải thoát, thì nên rửa xuống, nên rửa sạch các pháp tạo tác nhờ vào trí tuệ, nên đùa giỡn trò chơi cao quý của người hành giả thiết tha tu tập. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ tư của loài voi nên được hành trì.

¹⁶ Nghĩa là nhìn phía trước trên mặt đất khoảng 2m. (ND)

5. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài voi dờ bàn chân lên có niệm, đặt bàn chân xuống có niệm. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên dờ bàn chân lên có niệm có sự nhận biết rõ, đặt bàn chân xuống có niệm có sự nhận biết rõ, trong việc đi tới đi lui, trong việc co tay duỗi tay, nên có niệm có sự nhận biết rõ ở mọi nơi. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ năm của loài voi nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến ở *Tương ưng bộ* cao quý:¹⁷

“Lành thay sự thu thúc thân! Lành thay sự thu thúc lời nói!

Lành thay sự thu thúc ý! Lành thay sự thu thúc tất cả.

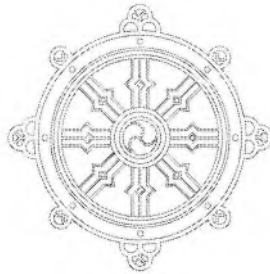
Người có liêm sỉ, đã phòng hộ tất cả, được gọi là: Vị đã được bảo vệ.”

“Câu hỏi về tính chất của loài voi” là thứ mười.

Phẩm Mỗi là phẩm thứ ba.

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

“Loài mỗi, loài mèo, loài chuột, loài bò cạp, loài chồn, loài chó rừng già, loài nai, loài bò, loài heo và với loài voi là mười.”

¹⁷ Câu kệ này cũng được thấy ở *Dh. v. 316*.

V. PHẨM SƯ TỬ (*SĪHAVAGGO*)

1. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI SƯ TỬ (*Sthaṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Bảy tính chất của loài sư tử nên được hành trì”, bảy tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như loài sư tử là [con thú] màu vàng nhạt, trắng trẻo, không vết nhơ, trong sạch. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên có tâm màu vàng nhạt, trắng trẻo, không vết nhơ, trong sạch, nên xa lìa nổi nghi hoặc. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của loài sư tử nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài sư tử có bốn chân, có sự đi lại hùng dũng. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên có sự thực hành về bốn nền tảng của thân thông. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của loài sư tử nên được hành trì.

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài sư tử có bờm lông xinh đẹp, ung ý. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên có bờm lông là giới, xinh đẹp, ung ý. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của loài sư tử nên được hành trì.

4. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài sư tử, dầu ở vào trường hợp chấm dứt mạng sống, cũng không hạ mình đối với bất cứ ai. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập, dầu ở vào trường hợp chấm dứt các vật dụng về y phục vật thực chỗ trú ngụ và thuốc men chữa bệnh, cũng không nên hạ mình đối với bất cứ người nào. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ tư của loài sư tử nên được hành trì.

5. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài sư tử có sự ăn vật thực theo tuần tự, [con mồi] rơi xuống ở chỗ nào, thì nó ăn cho đủ theo nhu cầu ngay tại chỗ ấy, không chọn lựa phần thịt ngon nhất. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên có vật thực theo tuần tự, không nên chọn lựa các gia đình, không nên đi đến các gia đình sau khi đã bỏ qua căn nhà trước đó, không nên chọn lựa thức ăn, vất cơm được để xuống ở chỗ nào thì nên thọ thực chỉ vừa đủ cho việc duy trì cơ thể ở ngay tại chỗ ấy, không nên chọn lựa thức ăn cao sang. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ năm của loài sư tử nên được hành trì.

6. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài sư tử có thói không ăn đồ ăn tích trữ, sau khi ăn ở khu vực kiếm ăn một lần thì không đi đến nơi ấy lần nữa. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên có sự không thọ dụng vật tích trữ. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ sáu của loài sư tử nên được hành trì.

7. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài sư tử không lo âu do đã không đạt được thức ăn, còn khi đã đạt được thức ăn thì thọ dụng không bị vướng mắc, không bị mê mẩn, không bị phạm tội. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập không nên lo âu do đã không nhận được thức ăn, còn khi đã nhận được thức ăn thì nên thọ dụng không bị vướng mắc, không bị mê mẩn, không bị phạm tội, có sự nhìn thấy điều bất lợi, có tuệ về sự thoát ly. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ bảy của loài sư tử nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến ở *Tương ưng bộ* cao quý trong khi tán dương Trưởng lão Mahākassapa:

“Này các Tỳ-khuru, vị Kassapa này tự biết đủ với đồ ăn khát thực loại này loại khác, là vị nói lời ca ngợi về sự tự biết đủ với đồ ăn khát thực loại này loại khác, không vì nguyên nhân đồ ăn khát thực mà phạm vào việc tầm cầu sai trái, không thích hợp, không lo âu do đã không nhận được thức ăn, và khi đã nhận được thức ăn thì thọ dụng không bị vướng mắc, không bị mê mẩn, không bị phạm tội, có sự nhìn thấy điều bất lợi, có tuệ về sự thoát ly.”

“Câu hỏi về tính chất của loài sư tử” là thứ nhất.

2. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI NGỔNG ĐỎ

(Cakkavākaṅgaṇho)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Ba tính chất của loài ngổng đỏ nên được hành trì”, ba tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như loài ngổng đỏ cho đến lúc chấm dứt mạng sống không lìa bỏ bạn tình. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập cho đến lúc chấm dứt mạng sống không nên lìa bỏ sự tác ý đúng đường lối. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của loài ngổng đỏ nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài ngổng đỏ có vật thực là rong rêu ở nước, và đạt được sự vừa lòng với điều ấy. Và nhờ vào sự vừa lòng ấy nó không suy giảm về sức lực và sắc đẹp. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên thể hiện sự hài lòng với lợi lộc có được. Tâu Đại vương, được hài lòng với lợi lộc có được, vị hành giả thiết tha tu tập không suy giảm về giới, không suy giảm về định, không suy giảm về tuệ, không suy giảm về giải thoát, không suy giảm sự nhận thức về giải thoát, không suy giảm tất cả các thiện pháp. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của loài ngổng đỏ nên được hành trì.

3. Tàu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài ngỗng đỏ không hãm hại các sinh mạng. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập có gây đã được bỏ xuống, có dao đã được bỏ xuống, có liềm sủi, đã đạt được lòng trắc ẩn, có lòng thương tưởng đến sự lợi ích của tất cả các chủng loại có sinh mạng. Tàu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của loài ngỗng đỏ nên được hành trì.

Tàu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến ở *Bốn sanh* “Cakkavāka.”¹⁸

“Người nào không giết hại, không bảo giết hại, không thống trị, không bảo thống trị, do sự không hãm hại đối với tất cả chúng sanh, người ấy không có oán thù với bất cứ ai.”

“Câu hỏi về tính chất của loài ngỗng đỏ” là thứ nhì.

3. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI SẾU CÁI (*Peṇāhikaṅgapaṇho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Hai tính chất của loài sếu cái nên được hành trì”, hai tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tàu Đại vương, giống như loài sếu cái không nuôi dưỡng các chim con vì sự ghen ghét với chồng của mình (sếu đực). Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên ghen ghét các phiền não đã sanh lên ở tâm của mình, nên bỏ chúng vào cái hốc của sự thu thúc đúng đắn bằng sự thiết lập niệm, nên tu tập niệm đặt ở thân tại cánh cửa của ý (ý môn). Tàu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của loài sếu cái nên được hành trì.

2. Tàu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài sếu cái sau khi đi lại vào ban ngày ở khu vực kiếm ăn trong rừng, buổi chiều đi đến với bầy chim nhằm sự bảo vệ cho bản thân. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên lui tới nơi thanh vắng mỗi một mình nhằm sự giải thoát hoàn toàn khỏi các sự trói buộc, khi không còn thích thú nơi ấy thì nên trở về hội chúng nhằm hộ trì nỗi sợ hãi vì sự chê trách, và nên sống với sự bảo vệ của hội chúng. Tàu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của loài sếu cái nên được hành trì. Tàu Đại vương, điều này cũng đã được Phạm thiên Sahampati nói đến trong sự hiện diện của đức Thế Tôn:¹⁹

“Nên lui tới các chỗ trú ngụ xa vắng.

Nên thực hành việc thoát khỏi các sự trói buộc.

Nếu không đạt được sự thích thú tại nơi ấy,

thì nên sống ở hội chúng, bản thân được bảo vệ, có niệm.”

“Câu hỏi về tính chất của loài sếu cái” là thứ ba.

¹⁸ *Bốn sanh* “Chim hồng hạc” (*Cakkavākaṭṭakam*), số 434, *TTPV*, tập 32. (ND)

¹⁹ *Theragāthapāli* (*Trường lão kệ*), *TTPV*, tập 31, trang 59, câu kệ 142, nhưng ghi là lời của Trường lão Mahācunda. (ND)

4. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI BÒ CÂU NHÀ

(*Gharakapotaṅgapañho*)

– Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Một tính chất của loài bò câu nhà nên được hành trì”, một tính chất nên được hành trì ấy là điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như loài bò câu nhà, trong khi cư ngụ tại nhà của những người khác, không nắm giữ đặc điểm của bất cứ đồ đạc nào của họ, đứng, sống có nhiều suy tưởng. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập đi đến gia đình của người khác, không nên nắm giữ đặc điểm của những người nữ, hoặc của những người nam, hoặc [đặc điểm] ở giường, hoặc ở ghế, hoặc về vải vóc, hoặc về đồ trang sức, hoặc về vật tiêu khiển, hoặc về vật sử dụng, hoặc về nhiều loại thức ăn ở gia đình ấy, nên đứng, nên thiết lập sự suy tưởng của vị Sa-môn. Tâu Đại vương, điều này là một tính chất của loài bò câu nhà nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến ở *Bốn sanh* “Cūḷanārada.”²⁰

“Sau khi đi vào gia đình của người khác, nên ăn chừng mực, nên thọ dụng chừng mực về các thức uống hoặc các thức ăn, không nên để tâm đến cảnh sắc.”

“Câu hỏi về tính chất của loài bò câu nhà” là thứ tư.

5. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI CHIM CÚ (*Ulūkaṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Hai tính chất của loài chim cú nên được hành trì”, hai tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như loài chim cú chống đối lại các con quạ, ban đêm đi đến bầy quạ, rồi còn giết chết nhiều con quạ. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên thể hiện sự chống đối lại sự thiếu trí, nên ngồi xuống một mình ở nơi vắng vẻ rồi nên nghiền nát hoàn toàn sự thiếu trí, nên cắt đứt tận gốc rễ. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của loài chim cú nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài chim cú là vô cùng cô tịch. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên có sự ưa thích thiên tịnh, được thích thú thiên tịnh. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của loài chim cú nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến ở *Tương ưng bộ* cao quý:

“Này các Tỳ-khưu, ở đây vị Tỳ-khưu có sự ưa thích thiên tịnh, được thích thú thiên tịnh, nhận biết đúng theo thực thể rằng: ‘Đây là khổ’, nhận biết đúng

²⁰ *Bốn sanh* “Ān sĩ Nārada” (*Cūḷanāradaḥajātakam*), số 477, *TTPV*, tập 32. (ND)

theo thực thể rằng: ‘Đây là nhân sanh khổ’, nhận biết đúng theo thực thể rằng: ‘Đây là sự diệt tận khổ’, nhận biết đúng theo thực thể rằng: ‘Đây là sự thực hành đưa đến sự diệt tận khổ.’”

“Câu hỏi về tính chất của loài chim cú” là thứ năm.

6. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI CHIM GỖ KIẾN

(Satapattaṅgapañho)

– Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: **“Một tính chất của loài chim gỗ kiến nên được hành trì”, một tính chất nên được hành trì ấy là điều nào?**

– Tâu Đại vương, giống như loài chim gỗ kiến kêu réo báo hiệu sự an toàn hoặc sợ hãi cho những kẻ khác. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập trong khi thuyết giảng giáo pháp cho những người khác nên chỉ cho thấy dọa xú là sự sợ hãi, nên chỉ cho thấy Niết-bàn là sự an toàn. Tâu Đại vương, điều này là một tính chất của loài chim gỗ kiến nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Piṇḍolabhāradvāja nói đến:

“Ở địa ngục có sự sợ hãi và run sợ, ở Niết-bàn có sự an lạc bao la, vị hành giả nên chỉ cho thấy cả hai ý nghĩa này.”

“Câu hỏi về tính chất của loài chim gỗ kiến” là thứ sáu.

7. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI DƠI (Vagagulyaṅgapañho)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Hai tính chất của loài dơi nên được hành trì”, hai tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như loài dơi sau khi đi vào nhà, bay quanh, rồi đi ra, không chần chờ ở nơi ấy. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập sau khi đi vào làng để khát thực, nên đi theo tuần tự, khi đã nhận được phần thì rời khỏi thật nhanh chóng, không nên chần chờ ở nơi ấy. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của loài dơi nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài dơi trong khi sống ở nhà của những người khác thì không làm việc phá hoại đến họ. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập sau khi đi đến những gia đình, không nên gây ra cho họ bất cứ điều gì hối tiếc do sự xin xỏ quá mức, hoặc do nhiều sự yêu cầu, hoặc do nhiều sự sai trái của thân, hoặc do trạng thái nói quá nhiều, hoặc do trạng thái của lạc và khổ là tương đồng, cũng không nên khiến họ bỏ bê công việc căn bản của họ, nên ước muốn chỉ mỗi sự tiến triển về mọi mặt. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của loài dơi nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến ở Trường bộ quý báu, bài Kinh Lakkhaṇa:²¹

²¹ D. III. 142, Kinh Tướng (Lakkhaṇasuttam), số 30.

*Vì niềm tin, vì giới, vì sự nghe, vì sự thông minh,
vì sự xả thí, vì giáo pháp, vì các điều tốt đẹp,
vì tài sản, vì lúa gạo và vì ruộng vườn đất đai,
vì các con, vì những người vợ và vì các gia súc,
vì các thân quyến, vì các bạn bè và vì các bà con,
vì sức mạnh, vì sắc đẹp và vì sự an lạc ở cả hai trường hợp ước muốn:
“Làm thế nào để các kẻ khác không thoái hóa?” và còn mong mỏi về sự thành
tựu của mục đích.*

“Câu hỏi về tính chất của loài dơi” là thứ bảy.

8. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI ĐĨA (*Jalūkaṅgaṇho*)

– Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Một tính chất của loài đĩa nên được hành trì”, một tính chất nên được hành trì ấy là điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như loài đĩa bám vào nơi nào thì bám chặt ngay tại nơi ấy rồi hút máu. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên khiến cho đối tượng mà tâm bám vào được thiết lập một cách chắc chắn theo màu sắc, theo vị trí, theo phương hướng, theo khoảng cách, theo ranh giới, theo đặc điểm, theo dấu hiệu, rồi nhờ vào chính đối tượng ấy nên uống trọn vẹn vị chất của sự giải thoát. Tâu Đại vương, điều này là một tính chất của loài đĩa nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Anuruddha nói đến:

“Nên thiết lập ở đối tượng bằng tâm thanh tịnh, nên uống vị chất trọn vẹn của sự giải thoát bằng tâm ấy.”

“Câu hỏi về tính chất của loài đĩa” là thứ tám.

9. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI RẮN (*Sappaṅgaṇho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Ba tính chất của loài rắn nên được hành trì”, ba tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như loài rắn di chuyển bằng ngực. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên cư xử bằng tuệ. Tâu Đại vương, tâm của vị hành giả cư xử bằng tuệ di chuyển ở trong khuôn khổ, tránh xa hiện tướng sai trái, phát triển hiện tướng tốt đẹp. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của loài rắn nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài rắn trong khi di chuyển thì di chuyển tránh xa loại dục thảo. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên hành xử, trong khi tránh xa ác hạnh. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của loài rắn nên được hành trì.

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, loài rắn sau khi nhìn thấy loài người thì bức bối, sầu muộn, suy nghĩ. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập sau khi suy tầm về sự suy tầm xấu xa, sau khi làm sanh

khởi sự không thích thú, nên bực bội, nên sầu muộn, nên suy nghĩ rằng: “Do ta bị xao lãng, mà ngày đã trôi qua, nó không thể đạt lại được nữa.” Tàu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của loài rắn nên được hành trì.

Tàu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn nói đến ở *Bốn sanh* “Bhallāṭiya” về hai kinnara [loài có chim đầu người]:²²

*“Này người thợ săn, vào cái đêm chúng tôi đã sống cách biệt,
không như ý muốn, luôn tưởng nhớ nhau,
cả một đêm ấy, trong khi hối tiếc,
chúng tôi sầu muộn; đêm ấy sẽ không có lần nữa.”*

“Câu hỏi về tính chất của loài rắn” là thứ chín.

10. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI TRẦN (*Ajagaraṅgapañho*)

– Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Một tính chất của loài trần nên được hành trì”, một tính chất nên được hành trì ấy là điều nào?

– Tàu Đại vương, giống như loài trần có thân hình to lớn khổng lồ, thậm chí trong nhiều ngày có bao tử thiếu thốn, hơn cả đáng thương, không đạt được vật thực làm đầy bụng; mặc dầu không được đầy đủ, nó tiếp tục sống dầu chỉ là duy trì cơ thể được tồn tại. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, đối với vị hành giả thiết tha tu tập bị ràng buộc với hạnh khát thực, bị đi đến với đồ ăn khát thực ở những người khác, là người trông đợi vật bố thí từ những người khác, đã từ bỏ việc tự mình đoạt lấy, có vật thực làm đầy bao tử là việc khó đạt được, thêm nữa người con trai gia đình danh giá có sự đeo đuổi mục đích nên ngưng không ăn bốn năm vắt cơm [sau cùng], và nên làm đầy chỗ trống còn lại [của bao tử] bằng nước. Tàu Đại vương, điều này là một tính chất của loài trần nên được hành trì. Tàu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Sāriputta, vị Tướng quân Chánh pháp nói đến:²³

“Trong khi thọ dụng đồ ăn ướt và đồ ăn khô, không nên thỏa mãn một cách quá độ. Vị Tỳ-khuru du hành với bao tử thiếu thốn, với vật thực chừng mực, có niệm.

Nên ngưng không ăn bốn, năm vắt cơm [sau cùng] và nên uống nước. Vậy là đủ cho sự sống thoải mái đối với vị Tỳ-khuru có bản tánh cương quyết.”

“Câu hỏi về tính chất của loài trần” là thứ mười.

Phẩm Sư tử là phẩm thứ năm.

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

“Loài sư tử, loài ngỗng đỏ, loài sếu cái, loài bò câu nhà, loài chim cú, loài chim gõ kiến, loài dơi, loài địa, loài rắn và loài trần nữa, vì thế phẩm được đặt tên.”

²² *Bốn sanh* “Vua Bhallāṭiya” (*Bhallāṭiyajātakaṃ*), số 504, *TTPV*, tập 33. (ND)

²³ *Theragāthapāli* (*Trưởng lão kệ*), *TTPV*, tập 31, trang 229, các câu kệ 982-83. (ND)

VI. PHẨM NHỆN (MAKKAṬAKAVAGGO)

1. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI NHỆN (*Makkaṭakaṇḍapaṇho*)

– Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Một tính chất của loài nhện đường nên được hành trì”, một tính chất nên được hành trì ấy là điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như loài nhện đường sau khi thực hiện tấm che bằng màng lưới nhện ở đường lộ, nếu ở tại nơi ấy có con sâu, hoặc con ruồi, hoặc con bọ rầy bị vướng vào mạng lưới, thì nó tóm lấy con vật ấy và ăn ngấu nghiến. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập sau khi thực hiện tấm che bằng màng lưới của sự thiết lập niệm ở sáu cánh cửa,²⁴ nếu ở tại nơi ấy có những con ruồi phiền não bị bắt giữ thì nên bị tiêu diệt ngay tại chỗ ấy. Tâu Đại vương, điều này là một tính chất của loài nhện đường nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Anuruddha nói đến:

“Nên kiểm soát tâm ở tại sáu cánh cửa có sự thiết lập niệm cao quý tối thượng, nếu các phiền não bị vướng vào ở nơi ấy, chúng nên bị tiêu diệt bởi vị hành minh sát.”

“Câu hỏi về tính chất của loài nhện” là thứ nhất.

2. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA ĐỨA BÉ ĐEO BẦU VÚ (*Thanassitadārakaṇḍapaṇho*)

– Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Một tính chất của đứa bé đeo bầu vú nên được hành trì”, một tính chất nên được hành trì ấy là điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như đứa bé đeo bầu vú bám vào nơi có sự lợi ích cho nó, khi có nhu cầu về sữa thì khóc lóc. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên bám vào mục đích của mình, nên có trí tuệ của giáo pháp ở mọi trường hợp, ở việc đọc tụng, ở việc học hỏi, ở sự ra sức đứng đắn, ở việc tách ly, ở việc sống chung với vị thầy, ở việc thân cận với bạn tốt. Tâu Đại vương, điều này là một tính chất của đứa bé đeo bầu vú nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến ở Trường bộ cao quý, bài Kinh *Parinibbāna*:

²⁴ Sáu cánh cửa: Nhãn, nhĩ, tỷ, thiệt, thân và ý. (ND)

“Này Ānanda, các người hãy nỗ lực cho mục đích của mình, hãy gắn bó vào mục đích của mình, hãy sống không xao lãng, có nhiệt tâm, có bản tánh cương quyết về mục đích của mình.”

“Câu hỏi về tính chất của đứa bé đeo bầu vú” là thứ nhì.

3. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA LOÀI RÙA (*Kummaṅgapaṇho*)

– Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: **“Một tính chất của loài rùa có đốm nên được hành trì”, một tính chất nên được hành trì ấy là điều nào?**

– Tâu Đại vương, giống như loài rùa có đốm di chuyển, tránh xa nước vì sợ nước, tuy nhiên do việc tránh xa nước ấy, vẫn không bị giảm thiểu về tuổi thọ. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên có sự nhìn thấy nỗi sợ hãi ở việc xao lãng, nên có sự nhìn thấy nét đặc biệt của đức hạnh ở việc không xao lãng. Tuy nhiên, do trạng thái nhìn thấy nỗi sợ hãi ở việc xao lãng ấy, vẫn không bị suy giảm về bản thể Sa-môn, vị ấy tiến đến gần chỗ kề cận Niết-bàn. Tâu Đại vương, điều này là một tính chất của loài rùa có đốm nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến ở *Pháp cú*.²⁵

“Vị Tỳ-khưu thích thú trong việc không xao lãng, hoặc có sự nhìn thấy nỗi sợ hãi ở việc xao lãng, không thể bị hư hỏng và ở kề cận chính Niết-bàn.”

“Câu hỏi về tính chất của loài rùa” là thứ ba.

4. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA KHU RỪNG (*Pavaṇaṅgapaṇho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Năm tính chất của khu rừng nên được hành trì”, năm tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như khu rừng che giấu người không trong sạch. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên che đậy sự hư hỏng, sự lỗi lầm của những người khác, không nên bộc lộ. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của khu rừng nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, khu rừng là trống không về trường hợp nhiều người đồng đức. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên là trống không về luyến ái, sân hận, si mê, ngã mạn, mạng lưới tà kiến và tất cả các phiền não. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của khu rừng nên được hành trì.

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, khu rừng là vắng vẻ, không bị chen chúc người. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên tách biệt với các pháp ác, bất thiện, không cao thượng. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của khu rừng nên được hành trì.

²⁵ Dh. v. 32.

4. Tàu Đại vương, còn có điều khác nữa, khu rừng là yên tịnh, trong sạch. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên là yên tịnh, trong sạch, nên là tịch tịnh, có ngã mạn đã được dứt bỏ, có sự đạo đức giả đã được dứt bỏ. Tàu Đại vương, điều này là tính chất thứ tư của khu rừng nên được hành trì.

5. Tàu Đại vương, còn có điều khác nữa, khu rừng là thân cận với những con người thánh thiện. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên thân cận với những con người thánh thiện. Tàu Đại vương, điều này là tính chất thứ năm của khu rừng nên được hành trì. Tàu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến ở *Tương ưng bộ* cao quý:

“Nên sống với các bậc thánh thiện, đã tách ly, có bản tánh cương quyết, có thiên chứng, với các bậc sáng trí thường xuyên ra sức tinh tấn.”

“Câu hỏi về tính chất của khu rừng” là thứ tư.

5. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA CÂY CỎI (*Rukkhaṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: **“Ba tính chất của cây cối nên được hành trì”**, ba tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tàu Đại vương, giống như cây cối có sự đơm hoa kết trái. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập có sự đơm hoa là sự giải thoát và kết trái là bản thể Sa-môn. Tàu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của cây cối nên được hành trì.

2. Tàu Đại vương, còn có điều khác nữa, cây cối cung cấp bóng che cho những người đã đi đến và đã tiến vào. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên tiếp đón với sự tiếp đón về vật chất hoặc là với sự tiếp đón về giáo pháp đối với những cá nhân đã đi đến và đã tiến vào. Tàu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của cây cối nên được hành trì.

3. Tàu Đại vương, còn có điều khác nữa, cây cối không làm sự phân biệt về bóng che. Tàu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập không nên làm sự phân biệt đối với tất cả chúng sanh, nên thể hiện sự tu tập về từ ái thật sự bình đẳng đối với những kẻ trộm cướp, những kẻ phá hoại, những kẻ đối nghịch, cũng như đối với bản thân rằng: “Làm cách nào để các chúng sanh này có thể gìn giữ bản thân, không có thù oán, không có hãm hại, không có phiền phức, có sự an vui.” Tàu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của cây cối nên được hành trì. Tàu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Sāriputta, vị Tướng quân Chánh pháp nói đến:

“Trong trường hợp kẻ phá hoại Devadatta, kẻ cướp có râu chuỗi bằng ngón tay, con voi Dhanapāla và luôn cả [người con trai] Rāhula, bậc Hiền trí là bình đẳng trong mọi trường hợp.”

“Câu hỏi về tính chất của cây cối” là thứ năm.

6. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA CƠN MƯA (*Meghaṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Năm tính chất của cơn mưa nên được hành trì”, năm tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như cơn mưa làm lắng xuống bụi bặm đã sanh khởi. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên làm lắng xuống bụi bặm phiền não đã sanh khởi. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của cơn mưa nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, cơn mưa làm mát lạnh sức nóng của trái đất. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên làm mát lạnh thế gian luôn cả chư thiên bằng sự tu tập về từ ái. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của cơn mưa nên được hành trì.

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, cơn mưa làm nảy mầm tất cả các loại hạt giống. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên làm cho sanh khởi niềm tin của tất cả chúng sanh, nên gieo hạt giống niềm tin ấy ở ba sự thành tựu, ở sự thành tựu về cõi trời và loài người cho đến sự thành tựu về sự an lạc của chân lý tối thượng Niết-bàn. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của cơn mưa nên được hành trì.

4. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, cơn mưa phát khởi theo mùa bảo vệ các loài cỏ dại, cây cối, dây leo, bụi rậm, dược thảo, cỏ thụ đang mọc ở bề mặt trái đất. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên làm sanh khởi sự tác ý, và với sự tác ý đúng đường lối ấy nên bảo vệ pháp Samôn. Tất cả các thiện pháp có gốc rễ ở sự tác ý đúng đường lối. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ tư của cơn mưa nên được hành trì.

5. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, cơn mưa trong khi đổ mưa làm tràn đầy các con sông, hồ nước, đầm sen và các rãnh, các khe, các suối, các hồ, các giếng nước với những khối lượng nước. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên làm đổ xuống cơn mưa giáo pháp về kinh điển và pháp học, nên làm đầy đủ tâm ý đối với các ước muốn về sự chứng đắc. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ năm của cơn mưa nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Sāriputta, vị Tướng quân Chánh pháp nói đến:

“Sau khi nhìn thấy chúng sanh có thể giác ngộ dầu ở cách trăm ngàn do-tuần, bậc Đại Hiền triết đi đến trong khoảnh khắc và giác ngộ người ấy.”

“Câu hỏi về tính chất của cơn mưa” là thứ sáu.

7. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA NGỌC MA-NI (*Maṇiratanaṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Năm tính chất của ngọc ma-ni nên được hành trì”, năm tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như ngọc ma-ni là thuần túy trong sạch. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên có sự nuôi mạng thuần túy trong sạch. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của ngọc ma-ni nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, ngọc ma-ni không bị trộn lẫn với bất cứ vật gì. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập không nên bị trộn lẫn với các điều ác xấu, với các bạn bè ác xấu. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của ngọc ma-ni nên được hành trì.

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, ngọc ma-ni được xếp chung với các loại ngọc nguyên chất. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên sống chung với các bậc tri thức cao quý bậc nhất, nên sống chung với các vị đã đạt đạo, trú quả, có được quả Hữu học, với các ngọc ma-ni là các bậc Nhập lưu, Nhất lai, Bất lai, A-la-hán và các vị Sa-môn có ba minh, sáu thắng trí. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của ngọc ma-ni nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến ở *Kinh tập*:²⁶

“Là những người trong sạch, trong khi sống chung với những người trong sạch, hãy tỏ ra có sự kính trọng lẫn nhau. Từ đó, có sự hợp nhất, chín chắn, các người sẽ thực hiện việc chấm dứt khổ đau.”

“Câu hỏi về tính chất của ngọc ma-ni” là thứ bảy.

8. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA NGƯỜI THỢ SĂN

(Māgavikāṅgapāṇho)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: **“Bốn tính chất của người thợ săn nên được hành trì”**, bốn tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như người thợ săn thì ít ngủ. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên ít ngủ. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của người thợ săn nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, người thợ săn thì trói buộc tâm chỉ ở các con thú. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên trói buộc tâm chỉ ở các đối tượng [của đề mục thiền]. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của người thợ săn nên được hành trì.

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, người thợ săn biết thời điểm của công việc. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha nên biết thời điểm của việc thiền tịnh: “Giờ này là của thiền tịnh, giờ này là của việc xuất ly.” Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của người thợ săn nên được hành trì.

²⁶ *Suttanipāṭapāli (Kinh tập), Cullavaggo (Tiểu phẩm), TTPV, tập 29, trang 88, câu kệ 285.*

4. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, người thợ săn sau khi nhìn thấy con thú thì sanh khởi sự vui mừng rằng: “Ta sẽ đạt được con này.” Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha nên thích thú với các đối tượng [của đề mục thiền], nên sanh khởi sự vui mừng rằng: “Ta sẽ chứng đắc sự thành đạt hơn nữa.” Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ tư của người thợ săn nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Mogharāja nói đến:

“Sau khi đạt được các đối tượng [của đề mục thiền], vị Tỳ-khưu có bản tánh cương quyết nên sanh khởi sự vui mừng hơn nữa rằng: ‘Ta sẽ chứng đắc hơn nữa.’”

“Câu hỏi về tính chất của người thợ săn” là thứ tám.

9. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA NGƯỜI CÂU CÁ (*Bālisikaṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Hai tính chất của người câu cá nên được hành trì”, hai tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như người câu cá giật lên các con cá nhờ vào lưỡi câu. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên giật lên các quả vị Sa-môn cao hơn nữa nhờ vào trí tuệ. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của người câu cá nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, người câu cá gây tổn thương vật nhỏ rồi đạt được lợi lớn. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên buông bỏ số lượng tài vật thế gian nhỏ nhoi. Tâu Đại vương, sau khi buông bỏ số lượng tài vật thế gian nhỏ nhoi, vị hành giả thiết tha tu tập chứng đắc quả vị Sa-môn to lớn. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của người câu cá nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Rāhula nói đến:

“Sau khi từ bỏ vật chất thế gian, người hãy đạt được không tánh, vô tướng, vô nguyên giải thoát, bốn quả và sáu thắng trí.”

“Câu hỏi về tính chất của người câu cá” là thứ chín.

10. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA NGƯỜI THỢ MỘC (*Tacchakaṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Hai tính chất của người thợ mộc nên được hành trì”, hai tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như người thợ mộc sau khi làm cho đúng đắn sợi chỉ đen rồi đẽo gọt khúc cây. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên làm cho đúng đắn theo giáo pháp của đấng Chiến Thắng, nên đứng vững ở trái đất là giới, nên cầm lấy cái rìu trí tuệ bằng bàn tay đức tin, rồi

nên đẽo gọt các phiền não. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của người thợ mộc nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, người thợ mộc loại bỏ giác cây và chọn lấy lõi cây. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên loại bỏ các pháp có hình thức như là: Thường [kiến], đoạn [kiến], mạng sống ấy thân thể ấy, mạng sống khác thân thể khác, cái ấy là tối thượng, cái khác là tối thượng, không làm không hình thành, không có sự tạo tác của con người, lỗi sống phi Phạm hạnh, sự hoại diệt của chúng sanh, sự tạo thành của chúng sanh mới, tính chất thường còn của các hành, người nào làm người ấy thọ hưởng, người khác làm người khác thọ hưởng, sự nhìn thấy quả của nghiệp và tà kiến về quả của hành động; như vậy, sau khi loại bỏ các pháp có hình thức như thế ấy và luôn cả các đường lối tranh cãi khác, nên chọn lấy bản thể của các pháp tạo tác, là không tánh tuyệt đối, là không tánh tối cao không lực tác động, không bị chê trách. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của người thợ mộc nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến ở *Kinh tập*.²⁷

“Các người hãy tổng đi bụi bặm và hãy lừa bỏ rác rưởi, sau đó hãy đuổi đi những kẻ nói nhiều, những kẻ phi Sa-môn và những kẻ Sa-môn cao ngạo.

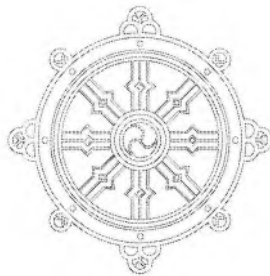
Sau khi tổng đi các ước muốn ác xấu, các thói quen và hành xử xấu xa, là những người trong sạch, trong khi sống chung với những người trong sạch, hãy tỏ ra có sự kính trọng lẫn nhau.”

“Câu hỏi về tính chất của người thợ mộc” là thứ mười.

Phẩm Nhện là phẩm thứ sáu.

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

“Loài nhện, đừa bé, loài rùa, khu rừng và cây cối là thứ năm; cơn mưa, ngọc ma-ni, người thợ săn, người câu cá và thêm người thợ mộc.”

²⁷ *Suttanipāṭapāḷi (Kinh tập), Cullavagga (Tiểu phẩm), TTPV, tập 29, trang 89, các câu kệ 283-85.*

VII. PHẨM CHUM NƯỚC (KUMBHAVAGGO)

1. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA CHUM NƯỚC (*Kumbhaṅgapaṇho*)

– Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Một tính chất của chum nước nên được hành trì”, một tính chất nên được hành trì ấy là điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như chum nước đầy thì không làm thành tiếng vang. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập sau khi đạt đến sự toàn hảo về kinh điển, về sự chứng đắc, về pháp học, về bản thể Sa-môn thì không nên làm thành tiếng vang, không nên thể hiện sự ngã mạn vì điều ấy, không nên phô bày sự kiêu ngạo, nên có sự ngã mạn được lắng xuống, nên có sự kiêu ngạo được lắng xuống, nên thẳng thắn, không nói nhiều, không có sự khoe khoang. Tâu Đại vương, điều này là một tính chất của chum nước nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến ở *Kinh tập*:²⁸

“Cái gì thiếu kém cái ấy làm thành tiếng vang, cái gì được đầy cái ấy thật yên tịnh. Kẻ ngu tương tự cái chum rỗng, bậc sáng trí tự như hồ nước đầy tràn.”

“Câu hỏi về tính chất của chum nước” là thứ nhất.

2. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA SẮT ĐEN (*Kālāyasaṅgapaṇho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Hai tính chất của sắt đen nên được hành trì”, hai tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như sắt đen hoạt động khi đã được tắm nước đầy đủ. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, tâm của vị hành giả thiết tha tu tập hoạt động khi được gắn chặt ở sự tác ý đúng đường lối. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của sắt đen nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, sắt đen một khi đã được tắm nước thì không loại bỏ nước. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập, một khi niềm tin đã được sanh khởi rằng: “Đức Thế Tôn ấy là bậc Chánh Đẳng Giác cao cả, giáo pháp đã khéo được tuyên thuyết, hội chúng đã thực hành tốt đẹp”, thì không nên để vượt mất lần nữa; một khi trí tuệ đã được sanh khởi rằng: “Sắc là vô thường, thọ là vô thường, tưởng là vô thường, các hành là vô thường, thức là vô thường”, thì không nên để vượt mất lần nữa. Tâu

²⁸ *Suttanipāṭapāḷi* (*Kinh tập*), *Cullavaggo* (*Tiểu phẩm*), TTPV, tập 29, trang 227, câu kệ 724.

Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của sắt đen nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến:

“Người đã được thanh tịnh về sự nhận thức, vững chãi, biết được đặc điểm ở Thánh pháp, không bị lay chuyển về nhiều khía cạnh, và vị ấy có trạng thái đứng đầu so với tất cả.”

“Câu hỏi về tính chất của sắt đen” là thứ nhì.

3. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA CÁI LỌNG CHE (*Chattāṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Ba tính chất của cái lọng che nên được hành trì”, ba tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như cái lọng che di chuyển ở phía trên đầu. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên có sự di chuyển ở phía trên đầu của các phiền não. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của cái lọng che nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, cái lọng che là vật che chở cái đầu. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên có trạng thái che chở sự tác ý đúng đường lối. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của cái lọng che nên được hành trì.

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, cái lọng che ngăn cản gió, sức nóng và các cơn mưa từ đám mây. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập, đối với các Sa-môn, Bà-la-môn phạm phu có tà kiến gồm nhiều loại, thì nên ngăn cản các làn gió suy nghĩ, sự đốt nóng của ngọn lửa gồm ba loại [tham, sân, si] và các cơn mưa phiền não của họ. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của cái lọng che nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Sāriputta, vị Tướng quân Chánh pháp nói đến:

“Cũng giống như cái lọng che rộng lớn, không lỗ thủng, vững chãi, chắc chắn che cản gió, sức nóng và những cơn mưa lớn từ trên trời.

Y như thế ấy, người con trai của đức Phật, được trong sạch, cầm chiếc lọng che là giới, cản lại cơn mưa phiền não và ngọn lửa gồm ba loại có sự đốt nóng.”

“Câu hỏi về tính chất của cái lọng che” là thứ ba.

4. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA THỪA RUỘNG (*Khettaṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Ba tính chất của thửa ruộng nên được hành trì”, ba tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như thửa ruộng có đầy đủ đường dẫn nước. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên có đầy đủ đường lối về phận sự và công việc được hành xử tốt đẹp. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của thửa ruộng nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, thửa ruộng có đầy đủ bờ bao, và với bờ bao ấy bảo vệ nước và làm cho thóc lúa kết hạt. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên có đầy đủ bờ bao về giới và sự hổ thẹn tội lỗi, với bờ bao về giới và sự hổ thẹn tội lỗi ấy nên bảo vệ bản thể Sa-môn, rồi nên nắm lấy bốn quả vị Sa-môn. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của thửa ruộng nên được hành trì.

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, thửa ruộng có đầy đủ khả năng sản xuất, là nguồn sanh lên niềm vui cho người nông dân, hạt giống được gieo dẫu ít mà đạt được nhiều, được gieo nhiều thì đạt được nhiều hơn. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên có đầy đủ khả năng sản xuất, có sự ban cho các quả báo lớn lao, nên là nguồn sanh lên niềm vui cho các thí chủ dể rồi vật được bố thí ít trở thành nhiều, vật được bố thí nhiều trở thành nhiều hơn. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của thửa ruộng nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Upāli, vị rành rẽ về Luật nói đến:

“Nên giống như thửa ruộng có sự ban cho lớn lao về khả năng sản xuất, vị nào ban cho quả báo lớn lao, vị ấy gọi là thửa ruộng cao quý.”

“Câu hỏi về tính chất của thửa ruộng” là thứ tư.

5. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA THUỐC GIẢI ĐỘC (*Agadaṅgapaṇho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: **“Hai tính chất của thuốc giải độc nên được hành trì”**, hai tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như các con giò không tồn tại ở thuốc giải độc. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập không nên để cho các phiền não tồn tại ở tâm. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của thuốc giải độc nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, thuốc giải độc ngăn chặn tất cả chất độc do đã bị cắn, bị chạm vào, bị ngộ độc, bị ăn vào, bị uống, bị nhai, bị ném. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên ngăn chặn tất cả chất độc duyên ái, sân hận, si mê, ngã mạn, tà kiến. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của thuốc giải độc nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời Vượt Trội Các Vị Trời nói đến:

“Với ước muốn nhìn thấy bản thể và ý nghĩa của các pháp tạo tác, vị hành giả nên giống như thuốc giải độc trong việc tiêu trừ chất độc phiền não.”

“Câu hỏi về tính chất của thuốc giải độc” là thứ năm.

6. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA VẬT THỰC (*Bhojanaṅgapaṇho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: **“Ba tính chất của vật thực nên được hành trì”**, ba tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như vật thực là sự nâng đỡ cho tất cả chúng sanh. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên là sự nâng đỡ về đạo lộ cho tất cả chúng sanh. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của vật thực nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, vật thực làm tăng trưởng sức mạnh của chúng sanh. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên tăng trưởng sự phát triển của phước báu. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của vật thực nên được hành trì.

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, vật thực là được mong mỏi đối với tất cả chúng sanh. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên được mong mỏi bởi tất cả thế gian. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của vật thực nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Mahāmoggallāna nói đến:

“Nhờ vào sự thu thúc, nhờ vào sự kiềm chế, nhờ vào giới, nhờ vào sự thực hành, vị hành giả sẽ là được mong mỏi đối với tất cả thế gian.”

“Câu hỏi về tính chất của vật thực” là thứ sáu.

7. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA NGƯỜI CUNG THỦ (*Issāsaṅgapañho*)

1. – Thưa Ngài Nāgasena, điều mà Ngài nói là: “Bốn tính chất của người cung thủ nên được hành trì”, bốn tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?

– Tâu Đại vương, giống như người cung thủ, trong khi bắn những mũi tên thì thiết lập vững chắc hai bàn chân ở trái đất, giữ đầu gối ngay thẳng, đặt bao tên ở thắt lưng, kìm cứng thân hình, nâng hai bàn tay lên ở chỗ tiếp xúc, kìm chặt nắm tay, làm cho các ngón tay không có lỗ hồng, nâng cổ lên, khép lại mắt và miệng, ngấm thẳng mục tiêu, làm sanh khởi niềm vui rằng: “Ta sẽ xuyên thủng.” Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên thiết lập hai bàn chân tinh tấn ở trái đất là giới, nên giữ sự kham nhẫn và khoan dung được ngay thẳng, nên đặt tâm ở sự phòng hộ, nên đưa bản thân vào sự thu thúc và sự kiềm chế, nên kìm chặt ước muốn và sự say đắm, nên làm cho tâm không có lỗ hồng ở sự tác ý đúng đường lối, nên nâng sự tinh tấn lên, nên khép lại sáu cánh cửa [giác quan], nên thiết lập niệm, nên làm sanh khởi niềm vui rằng: “Ta sẽ xuyên thủng tất cả phiền não bằng mũi tên trí tuệ.” Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của người cung thủ nên được hành trì.

2. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, người cung thủ mang theo vật uốn thẳng để làm ngay thẳng cây tên bị cong, bị vẹo, bị queo. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên mang theo vật uốn thẳng là sự thiết lập niệm ở thân này để làm ngay thẳng cái tâm bị cong, bị vẹo, bị queo. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của người cung thủ nên được hành trì.

3. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, người cung thủ chuyên chú ở mục tiêu. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên chuyên chú ở thân này. Tâu Đại vương, vị hành giả thiết tha tu tập nên chuyên chú ở thân này như thế nào? Nên chuyên chú là vô thường, là cơn bệnh,... (nt)... là ghê, là mệt nhọc, là tai ương, là tật nguyên, là cái khác, là tiêu hoại, là tai họa, là bất hạnh, là sợ hãi, là nguy hiểm, là thay đổi, là mảnh mai, là không bền, là không nơi nương tựa, là không nơi trú ẩn, là không nơi nương nhờ, là trạng thái không có nơi nương nhờ, là rỗng không, là trống không, là bất lợi, là không có lỗi, là gốc gác của tai ương, là kẻ giết hại, là có sự rò rỉ, là bị tạo tác, là có bản chất sanh ra, là có bản chất già, là có bản chất bệnh, là có bản chất chết, là có bản chất sâu muộn, là có bản chất than vãn, là có bản chất thất vọng, là có bản chất phiền não. Tâu Đại vương, vị hành giả thiết tha tu tập nên chuyên chú ở thân này như thế. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ ba của người cung thủ nên được hành trì.

4. Tâu Đại vương, còn có điều khác nữa, người thợ săn chuyên chú sáng chiều. Tâu Đại vương, tương tự y như thế, vị hành giả thiết tha tu tập nên chuyên chú ở đối tượng [của đề mục thiền] sáng chiều. Tâu Đại vương, điều này là tính chất thứ tư của người thợ săn nên được hành trì. Tâu Đại vương, điều này cũng đã được Trưởng lão Sāriputta, vị Tướng quân Chánh pháp nói đến:

“Giống như người cung thủ chuyên chú sáng chiều, trong khi không bê trễ việc chuyên chú, đạt được bữa ăn và tiền lương.

Tương tự y như thế, người con trai của đức Phật thực hành sự chuyên chú ở thân, trong khi không bê trễ việc chuyên chú ở thân, chứng đắc phẩm vị A-la-hán.”

“Câu hỏi về tính chất của người cung thủ” là thứ bảy.

Phẩm Chum nước là phẩm thứ bảy.

TÓM LƯỢC PHẨM NÀY

“Chum nước, sắt đen, cái lọng che, thừa ruộng, thuốc giải độc, vật thực và người cung thủ, đã được các bậc hiền biết nói đến.”

CÂU HỎI GIẢNG VỀ CÁC VÍ DỤ ĐƯỢC CHĂM DỨT.

